

Glas Gorenjske

Glasilo SZDL za Gorenjsko

Izdaja: CO SZDL / Direktor: Slavko Beznik / Urednik: Miro Zakrajšek / Uredniški odbor / Odg. urednik: Miro Zakrajšek / Tel. uredništva 475/397 — Uprave 475 — Tek. račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-Z-135 — Izhaja v ponedeljek in petek / Naročnina: letna 600, mes. 50 din

PRVA KONFERENCA MLADIH ZADRUŽNIKOV GORENJSKE

Od dosedanjih uspehov k poglavitni nalogi

Sami mladi obrazi so bili v sredo dopoldno v dvorani OLO v Kranju, kjer je bila I. konferenca mladih gorenjskih zadrugnikov. Med nje so prišli tudi predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Mirko Zlatnar, član predsedstva CK LMS Marjan Lah, predsednik okrajnega Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov ing. Milan Hafner in drugi. Na konferenci so navzoči razpravljali o prvem letu dni organiziranega in dokaj uspešnega dela mladih gorenjskih zadrugnikov ter o njihovih bodočih nalogah. Ob koncu se sprejeli predlog Okrajnemu ljudskemu odboru, naj bi uvedel obvezno obiskovanje kmetijsko-nadaljevalnih šol, potrdili so svoja pravila in izvolili vodstvo gorenjskih mladih zadrugnikov. Aktivne mladih zadrugnikov nameravajo ustanoviti pri vseh gorenjskih zadrugah.

ZADRUŽNIŠTVO JE EDINA MOŽNA POT ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

V razpravi se je oglasil predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Mirko Zlatnar, ki je med drugim poudaril, da je ta konferenca izredno važna ne le za nadaljnje delo aktivov mladih zadrugnikov, marveč tudi za celotno zadrugništvo na Gorenjskem. Poudaril je, da se mladi zadrugniki s prvimi uspehi lahko zadovoljijo, vendar pa morajo pri tem imeti pred očmi, da so to res šele začetni uspehi. Delo nekaterih teh aktivov za zdaj še ne ustreza povsem dejanskim možnostim za njihovo delo in našim pogledom na socialistični razvoj kmetijstva. Vzgoja in agrotehnični ukrepi so sila važen pogoj za ta razvoj, toda ne edini, kajti stvari se je treba lotiti še z druge, prvenstvene strani. Če hočemo doseči to, da bo dajale kmetijstvo lahko več pridelkov na trg in da bo tudi samo od tega imele več koristi, moramo predvsem ustvariti ustrezne družbene in gospodarske pogoje, ki so v novi vlogi zadrugništva v našem kmetijstvu. Pri tem je treba imeti pred očmi smer našega družbeno ekonomskega razvoja, v okviru katere razvijamo celotno naše gospodarstvo, vsa njegova področja, od industrije do kmetijstva, zatorej ne moremo pojmovati razvoj kmetijstva ločeno od razvoja ostalih gospodarskih panog. Nasprotno! Na uspešen razvoj kmetijstva lahko računamo le, če hkrati razvijamo tudi industrijo in druge gospodarske panoge. Tudi drugod po svetu je kmetijstvo razvito le tam, kjer je razvita industrija.

Naša praksa in tudi izkušnje iz drugih držav, ne glede na njihov družbeni sistem, dokazujejo, da je kmetijska proizvodnja na razdrobljenih površinah silno draga, da ne more prinesiti tolikšnih dohodkov, da bi zagotavljali modernizacijo kmetijstva. Ob tem lahko torej ugotovimo, da smo morali kreniti na pot zadrugništva pri razvijanju kmetijstva. Zadruga naj bo združenje kmetijskih proizvajalcev, ki bo zbirala sredstva za mehanizacijo in modernizacijo (Nadaljevanje na 2. strani)

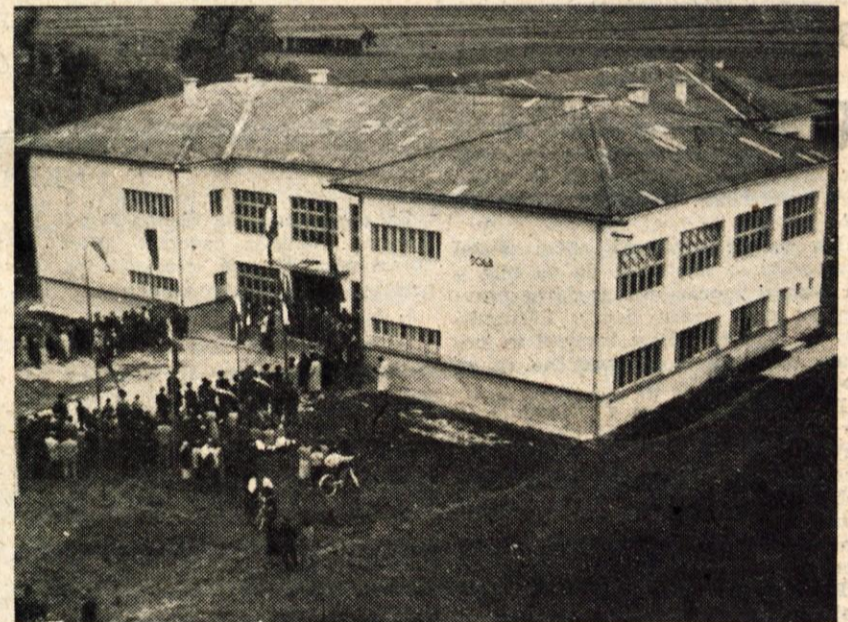
ZIMA TRKA NA VRATA... KER OBETAJO VREMENSKI PREROKI HUDO ZIMO, JE OKROG SKLADANIC V SKLADIŠČIH GORIVA PRECEJSEN VRVEZ

OBCINSKI PRAZNIK V CERKLJAH

V Zalogu so odprli novo šolo

Zaključni svečanosti ob drugem občinskem prazniku v Cerkljah so v nedeljo prisostvovali številni politični in kulturni delavci okraja in občine, med njimi tudi predsednik Okrajnega odbora SZDL Kranj Mirko Zlatnar, predsednik Sveta za šolstvo Smitja Gostiševa in načelnik tajništva za privedo, šolstvo in kulturo OLO Kranj Janez Grum.

Prebivalci občine Cerklje so več dni popoldne se je pred novo šolo v Zalogu zbralo mnogo gostov, političnih in kulturnih delavcev, ki so prisostvovali razviti prapora Zveze borcev. Razviti je sledila otvoritev nove šole, ki jo prikazuje slika. Ze aprila 1946. leta so zapeli na tem

NOVA ŠOLA V ZALOGU

domu. Po slavnostni seji je sledila kino predstava jugoslovanskega omnibus filma »Tri zgodbe«. V soboto zvečer je v dvorani nove šole v Zalogu domače društvo uprizorilo tridejansko »Ko bi padli oživel«. Ob zaključku praznika so v dopoldanskih urah patrole, sestavljene iz članov Zveze borcev, prehodile vse kraje v občini, koder so grobovi in spomeniki padlih borcev, ter na nje položile vence. Patrola strelcev pa je pri spomeniku v Sidražu nad Senturško goro izstrelila častno salvo.

»Delam, ker vem, da je tako prav...«

»Kako živite zdaj v Gorjah?«
»Hm, vsak se pač bori po svoje. Pri nas je zemlja za poljedelstvo slaba in od tega pridelka ne more živeti nihče. Nimamo pa niti koščka neobdelanih njiv. Največ možnosti za razvoj pri nas ima živinoreja in v bodoče bomo oskrbeli, da čim več gozdov spremeni v pašnike, da bomo tudi mi doprinesli svoj delež k razvoju novo ustanovljene Kmetijske poslovne proizvodne zveze.«
»In kaj mislijo Gorjani o vaši sekciji žena zadrugnikov?«
Rožičeva mama ni dosti premljela. »Žene so navdušene, zanimajo se za delo, saj vedo, da je vsem v prid.« Vaščani podpirajo njihovo delo; kako ne, saj so tudi moški veseli, če je hrana dobra, če jih na mizi čaka lepo dišeča obed.
Občudovala sem to 56-letno mamo, ki ima kljub letom toliko volje do dela. Družino ima in vedno dovolj opravka na domačiji, vendar najde tudi čas, da pomaga drugim. Rožičeva je ena najbolj delavnih žena zadrugnikov na Gorenjskem, saj razen tega, da vodi sekcijo v Gorjah in da je članica upravnega odbora Kmetijske zadrugnice v Gorjah, zastopa žene zadrugnikov tudi v upravnem odboru Okrajne zadrugne zveze.
»Res je, da imam že precej let,« mi je dejala na koncu. »Toda živeti je treba s časom, treba se je izpopolnjevati in sprejemati, kar je novega — koristnega. Kar delam, delam zato, ker vem, da je to potrebno. Pri vsakem delu mora človek imeti svoj cilj in spremljati ga mora misel, da bo to koristilo vsem.«
Rada je govorila ta preprosta in skromna žena, toda mudilo se ji je — »Bom pa drugič še kaj več povedala.«
Lj.

ZE 28 AKTIVOV MLADIH ZADRUŽNIKOV

Tajnik Odbora mladih zadrugnikov pri OZZ Jaka Bogataj je v uvodnem poročilu najprej v splošnem orisal gorenjsko kmetijsko zadrugništvo. Na Gorenjskem je 68 kmetijskih zadrug z okrog 10.400 zadrugniki. Približno 83% kmetov je v zadrugah. V okviru zadrug so ustanovljajo aktiv mladih zadrugnikov, ki jih je zdaj že 28 s približno 800 člani. Ti aktivni so pri kmetijskih zadrugah v Brnikih, Cerkljah, Gorenji vasi, Goričah, Javorju, Kovorju, Kranju, Lučinah, Martinju, vrhu, Naklem, Selci, Sorci, Sovodnju, Podljubelju, Senčurju, Trebiji, Velesovem, Visokem, Voklem, Zalogu, Zireh, Bohinjski Bistrici, Ljubnem, Lancovem, Podnartu, Radovljici, Ribnem in v Bohinjski Srednji vasi. Lahko pa bi že doslej osnovali več teh aktivov, če bi bile politične priprave boljše in če bi mladi zadrugniki imeli več pomoči od političnih in zadrugnih organizacij.
S pomočjo teh aktivov se be mladine bolj aktivno vključevala v delo zadrug, so učila gospodarjenja, a hkrati tudi vplivala na nageljši socialistični razvoj vasi. Aktiv mladih zadrugnikov se no smejo odtegovati od zadrug, marveč morajo biti njihov

sestavni del. Mladi zadrugniki bodo plačali posebno mladinsko deležo po 250 din in postali enakopravni člani zadrug. Na ta način bo moč pomladiti zadruga, zlasti pa njihove upravne odbore, katerih člani so stari zdaj povprečno 65 let.

Nekateri aktiv mladih zadrugnikov so že postavljajo z dokajšnjimi uspehi in so v celoti opravičili svoj obstoj (po razpravi na konferenci sodeč prednjačijo zlasti fantje in dekleta iz Naklega, njim pa sledijo mladi zadrugniki v Cerkljah, Velesovem, Selcih, Lancovem, Zireh in drugod). Nekateri so že priridili strokovna predavanja, drugod so se lotili raznih poskusov z novimi semeni, organizirali so razna tekmovanja (tekmovanje koscev, žanjic) ipd. V nekaterih krajih pa je pomanjkljivost v tem, da so se ti mladi fantje in dekleta za zdaj še premalo vključili v delo kmetijskih zadrug ali pa so jih posamezni starejši, po miselnosti konservativni odborniki celo odpravili, ker mladino podcenjujejo ali pa jim ni pri sreju njena naprednost. Na konferenci pa smo slišali tudi o zadrugah, ki želijo čimprejšnjo ustanovitev kluba mladih zadrugnikov, pa so le-ti v posameznih primerih celo prepočasni.

BREZ ODLAŠANJA

Iz gorenjskih kolektivov, ki so se med prvimi resneje lotili dela za povečanje proizvodnosti in proizvodnje, je zlasti znan in poučen primer iz kranjske tovarne obutve »Planika«. V tej tovarni že uvajajo konkretnije ukrepe, kakor so analitska ocena delovnih mest, ki naj omogoči ustrezno kadrovske politike in primernejše nagrajevanje, tečaj za priučevanje ljudi, vzpostavljanje organizacijskega oddelka, ki naj sistematično in po sodbenih metodah proučuje možnosti za dvigovanje proizvodnosti itd. Zlasti pa je pri vsem važno to, da tovrstni ukrepi v »Planiki niso samo stvar nekaj vodilnih ljudi. Ti ukrepi so namreč plod spoznanj vsaj večine, če že ne celotnega kolektiva, da je povečanje proizvodnosti dela neodložljiva naloga, če hočemo priti z življenjskim standardom na zeleno vejo in če naj si tudi podjetje zagotovi zdravo bodočnost. De tega spoznanja pa je kolektiv prišel zato, ker se ga organi samoupravljanja, družbeno organizacije in uprava podjetja pritegnili k soustvarjalnemu obravnavanju ekonomske problematike podjetja.

zamegljuje pot k učinkovitemu reševanju.

Se primeri, ko posamezniki smatrajo in razlagajo, da obstoji vsa borba za povečanje proizvodnosti dela v poviševanju norm. Tako razlaganje te izredno pomembne družbeno-ekonomske naloge je povsem napačno in zelo škodljivo, saj dočela neopravičeno prikazuje ukrepe za dvig proizvodnosti v luči priganjstva. Tu ne gre za povečanje fizičnih naporov, marveč za racionalnejše izkoriščanje osnovnih sredstev, delovnega časa in materiala s pomočjo primernejše organizacije dela, ki lahko pripomore k večji proizvodnosti marsikdaj celo ob manjšem fizičnem naporu ljudi.

V posameznih podjetjih ostajajo zasnove za uresničevanje te naloge le v ozkem krogu vodilnih ljudi. Tako pretežno ukrepe sprejemajo potem ljudje kot diktat »z vrha« in jih zato ne uresničujejo tako, kot bi jih, če bi pri njihovem snovanju tudi sami sodelovali in če bi jim kdo natanko razložil njihov pravi namen.

Niso tudi še povsem zlomljene težnje, da bi se prilagajali novim družbenim ekonomskim zahtevam samo v toliko, kolikor k temu neposredno silijo predpisi. Marsikje še manjka zavestne, sistematične akcije komunistov, sindikalnih organizacij in organov samoupravljanja v podjetju. Nekateri tovarnji iz vrst tehnične inteligence se še ne ukvarjajo dovolj s sodobno organizacijo proizvodnje, ponekod pa imajo premalo pomoči komunistov in sindikalnih podružnic. Nekatere osnovne organizacije ZK in sindikalne podružnice še niso dovolj umele, da povečevanje proizvodnosti dela ni zgolj nekaka trenutna stvar, marveč izredno pomembna in neodložljiva družbena idejnopolitična naloga, saj gre za odpranje nadaljnega obdobja v našem družbeno-ekonomskem razvoju. Zavestno uresničevanje te naloge, ki ne sme več čakati pred vrati, naj postane osnovna značilnost v delu naših družbenih in političnih organizacij, še zlasti pa komunistov, v sedanjem obdobju.

Češki novinarji na Gorenjskem

V sredo so novinarji iz CSR prišli iz Beograda v Ljubljano in še isti dan obiskali Gorenjsko. Zadržali so se tudi na grobovih padlih v Begunjah. Čehoslovaški novinarji so vrnili obisk našim novinarjem, ki so se meseca maja mudili pri njih. Goste je na postaji pozdravil zastopnik Novinarskega društva Slovenije in Urada za informacijo LRS. Ogledali si bodo tudi Muzej narodne osvoboditve v Ljubljani in se zadržali v pogovoru s članom Glavnega odbora SZDL Slovenije Borisom Zihlerom.

Naš razgovor

Letos smo pri nas ustanovili sekcijo žena zadrugnikov,« mi je ondan pripovedovala Marija Rožičeva iz Gorij. »Uspehi so že vidni. Marsikatera gospodinja je že precej spremenila način svojega dela. V Gorjah skoro ni več opaziti črnih kuhinj, ki so bile včasih pogost pojav. Ko stopiš v kleti, opaziš na policah kozarce z vkuhanim sadjem, zelenjavo in mesom. Se pred leti pa je bil kompot med zimo prava redkost.«
Žene zadrugnice so organizirale tudi tečaj za vkuhanje, konserviranje in kuhanje. Odziv je bil nepričakovano množičen. »Žene si želijo takih tečajev, le učiteljice ne moremo dobiti,« je nadaljevala Marija Rožičeva.
»Naša prva bodoča naloga pa je, da bodo vrtovi skrbno in gospodarsko urejeni. Pobudo za to nam je dala tovarišica Engelmanova in prepričana sem, da bomo tudi tu dosegle lepe uspehe in večji pridelek.«
Z-k

DEBATA O SUEŠKEM prekopu se je preselila z »vročih tal« rožljanja z orožjem, za zeleno mizo Varnostnega sveta Organizacije Združenih narodov. Po javnih sejah, ki so bile te dni in na katerih so zunanji ministri številnih dežel povedali stališča svojih vlad, ki pa skoraj vse izražajo željo za mirno rešitev spora, so se začele na predlog generalnega sekretarja Organizacije Združenih narodov Daga Hamarskjolda, tajne seje.

Včeraj pa je prišlo tudi do osebnih in neposrednih stikov med zunanjimi ministri Egipta, Francije in Velike Britanije. Poročil s teh sestankov ni, znano je le, da se zadeve dobro razvijajo.

Čedalje bolj stopa v ospredje indijski predlog, ki navaja, da je treba pustiti vprašanje plovbe povsem Egiptu kot suvereni državi, da pa bi ustanovili posebni posvetovalni odbor, ki bi lahko sodeloval z egiptovsko upravo prekopa in kakorkoli že vplival na režim plovbe. Ta predlog brez dvoma dobiva čedalje več pristašev.

V VRSTI OBISKOV naših parlamentarnih delegacij beležimo tudi včerajšnji odhod jugoslovanske parlamentarne delegacije na Poljsko, ki bo vrnila nedavni obisk poljskega Sejma naši državi. Delegacijo vodi predsednik Ljudske skupščine ljudske republike Srbije Peta Stambolić.

TUDI GRŠKI kraljevski par — kralj Pavel in kraljica Frederika — sta s svojim spremstvom včeraj po dvo-dnevnem zasebnem obisku v naši državi zapustila Jugoslavijo. Bila sta gosta predsednika republike Josipa Broza-Tita.

MED STRANKAMI Zahodne in Vzhodne Nemčije je prišlo do prvih medsebojnih stikov. Zunanje-politični komentatorji ocenjujejo te prve stike z veliko pozornostjo.

Liberalci Zahodne Nemčije so hoteli s prvimi stiki s predstavniki vzhodno-nemških liberalcev utreti pot h konkretnim pogojem za združitve Nemčije. Menijo, da bi lahko taki stiki vplivali na nemško javnost in tudi napotili štiri velesile, da bi pospešile ureditev nemškega vprašanja.

V Berlinu je sprožila vest o stikih med vzhodnimi in zahodnimi nemškimi liberalci zelo živahne komentarje. Sodijo, da so nasprotja med vzhodno in zahodno Nemčijo v Berlinu ostrejša kakor v kateremkoli drugem kraju bivšega Rajha in da bodo imeli liberalci zavoljo tega znatne težave.

Beležka Koristno

V nekem trgovskem obratu na Gorenjskem so se odločili, da bodo svojo zastarelo trgovino prenovili in preuredili tako, da bo ustrezala sodobnemu trgovanju. — Do tu, vse prav!

Ko pa je papirnati načrt postal stvarnost, so ugotovili, da so bila v ta namen uporabljena sredstva pravzaprav precej vržen denar. Preureditev ni uspela, delo v trgovini ni postalo prav nič bolj praktično in za potrošnike uspešnejše...

Da bi take napake v prihodnje — če že ne povsem preprečili — pa vsaj zaježili, je Upravni odbor Trgovinske zbornice v Kranju imenoval poseben strokovni odbor, ki bo pregledoval načrte za preureditev trgovin. To ne bo sicer odločujoči, marveč le posvetovalni organ.

Prav gotovo je, da je bil tak organ nujno potreben!

I. AUSEC

Kaj je z industrijsko-čevljarško šolo v Žireh

Žiri, 11. oktobra. Sinoči je bila v Žireh konferenca Zveze komunistov v tovarni čevljev »Alpina« Žiri, kateri so prisostvovali tudi član CK ZKS Niko Silih, organizacijski sekretar OK ZKS Kranj Albin Jensterle in sekretar Občinskega komiteja ZKS Žiri tovariš Verbič.

Na konferenci so obravnavali več perečih vprašanj, med njimi zlasti delo z mladino, delo v sindikalni organizaciji, odnos do tako zvanih polproletarcev itd. Menijo, da je glavni vzrok slabega dela z mladino to, da v tovarni ni mladinske organizacije. V resnici bi tega problema ne smeli gledati tako formalno, ker ni bistvo v formalno ustanovljeni organizaciji, ampak v tem, ker za delo z mladino nimajo pravih načrtov in ni tovarišev, ki bi te načrte uresničili. Bistvo problema je v resnici, ki jo je povedal sekretar Viktor Kalitčič, namreč da se dela z mladino izogibljive tudi večina članov ZK. Pri kolektivu s 600 delavci bi imel prav gotovo pomembno vlogo tudi klub mladih proizvajalcev, v katerem bi mladi delavci našli svoje pravo mesto.

Razpravljali so tudi o težavah industrijske čevljarške šole, za katero že eno leto ne dobivajo sredstev za vzdrževanje. Rečeno je bilo, da bodo primanjkljaj okrog 3 milijone kril iz fonda za kadre, a je ostalo vse le pri obljubah. Tudi okrajni ljudski odbor ni predvidel v svojem proračunu sredstev za to šolo, čeprav je to edina industrijska čevljarška šola v Sloveniji.

Na zaključku so sprejeli nekatere sklepe glede izboljšanja ekonomike in discipline, dela z mladino itd. Brez ideološko-politične vzgoje, izboljšanja dvoma pa bo tudi potrebno, da se bodo komunisti pogosteje sestajali.

K.

V NEDELJO BO ZAKLJUČEK TEDNA ZADRUŽNE MLADINE GORENJSKE

V nedeljo pa v Žabnico!

V nedeljo bo zaključeno praznovanje v počastitev Tedna zadrुžne mladine Gorenjske.

Slavje so pričeli 30. septembra v

Gasilec ima svoje mesto v družbi

Gasilska organizacija ima nedvomno pomembno vlogo v našem gospodarstvu. Tudi njeni dosedanja uspehi kažejo, da je potrebna in koristna. Iz vsakoletnega obračuna je moč venomer razbrati, koliko družbenih sredstev so obvarovali gasilci pred uničenjem.

Povsod pa še ni dovolj razumevanja za gasilsko organizacijo. Zlasti v nekaterih večjih industrijskih podjetjih na Gorenjskem, ki pravzaprav ne bi smela biti brez gasilske enote. Trenutno je v našem okraju 19 prostovoljnih industrijskih gasilskih društev, so pa še n. pr. podjetja — »Plamen« Kropa, »Elan« Begunje in druga — ki organiziranih gasilcev še ni.

majo, kljub danim pogojem. V tej smeri čaka gasilska organizacija kot celoto še precej dela in truda.

Strokovna in kadrovska politika je za sedaj prav tako ena šibkih točk gasilstva na Gorenjskem.

Trenutno razpolagajo društva le z dvema višjima gasilskima častnikoma, dasiravno bi jih potrebovali vsaj 20. Na vodilnih položajih bi bili potrebni ljudje, ki se spoznajo na svoj posel in ki vedo, kaj hočejo.

Kljub temu da je gasilska organizacija vzgojila v zadnjih letih nad 200 dobrih strokovnjakov, pa še vedno pogrešajo kvalificirane kemike, inženirje, grabenike itd. Razvoj gre pač svojo pot naprej. Tehnika skokoma napreduje. Zato si ne moremo zamisliti sodobnega gasilca, ki ne bi bil ustrezno strokovno izobražen. Prav zaradi pomanjkljivega strokovnega gasilskega kadra je dostikrat opaziti, da gasilci v akcijah niso tako uspešni, kot bi bili sicer.

Od tod — in ne samo od tod — tudi vzroki podcenevalnega in nemalokrat zasmehovalnega odnosa do članov gasilskih organizacij.

Današnji gasilec prav gotovo ne predstavlja več človeka, ki je član organizacije le zavoljo tega, da lahko neovirano popiva in veseljači. Zmotno je še dandanes precej udomačeno in razširjeno mišljenje, ko si gasilca predstavljamo le z litrom vina in klobaso v roki.

Poglejmo resnici v oči: takim mnenjem so prav gotovo vzrok tudi sami gasilci. Prirejanje veselice zaradi veselice, ki pa so uradno skrivajo pod plaščem zagotovitve prejšnjih finančnih sredstev za gasilska društva, so dostikrat potrdilo takim trditvam. Prav je zatorej, da se vodstvo gasilske organizacije na Gorenjskem zaveda tega problema in da bo ukrenilo vse potrebno, kako bi se število takih »prireditve« skrcilo na minimum.

Jasno pa je, da bodo morali predvsem Občinski ljudski odbori posvetiti gasilstvu več pozornosti in ga gmotno podpreti v taki meri, kot to z ozirom na svojo gospodarsko pomembnost zasluži.

I. A.

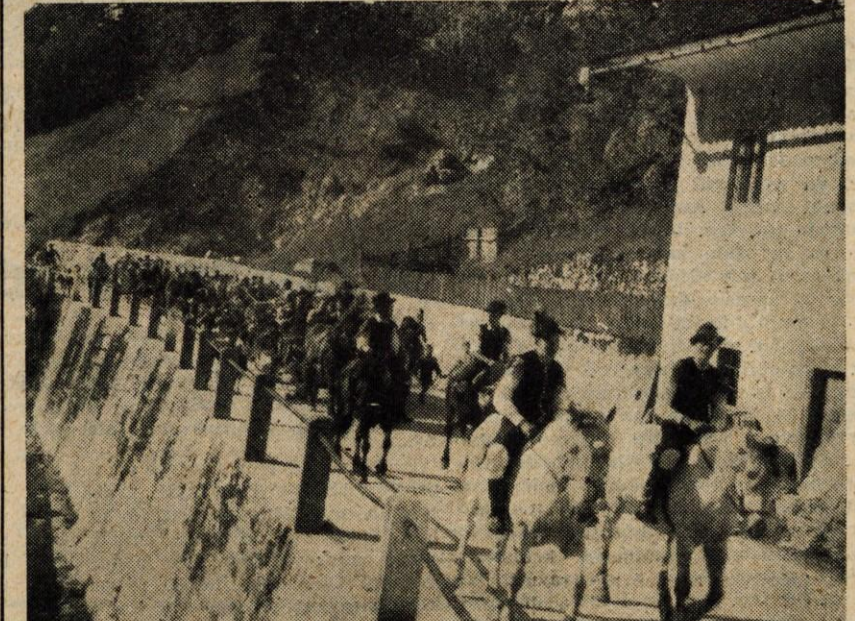
ODESEDANJH USPEHOV K POGLAVITNI NALOGI

(Nadaljevanje s I. strani)

kmetijstva na zadrुžni osnovi. Seveda pa bo zadruga to nalogo lahko opravljala le, če bo pospeševala blagovno proizvodnjo. Težnje, da dosežemo modernizacijo kmetijstva po tej poti, pa v nekaterih zadrugah še niso dovolj močne, nasprotno, ponekod je čutili celo težnje, ki silijo proč od tega, češ da bi na ta način ugobjalji privlačne kmeto in kmetijstvo upropščali. Take težnje gojijo konservativni posamezniki, ki ne razumeje te poti, po kateri je edino možno doseči modernizacijo kmetijstva.

Tov. Mirko Zlatnar je nato dejal, da se nekateri aktivni mladih zadrुžnikov za zdaj še premalo zanimajo za to problem in da so ne bore dovolj, da bi v vseh zadrugah, v njihovem konkretnem poslovanju uveljavili ta načela v socialističnem razvijanju vasi. Mlad! naj vnašajo v zadruge svež veter. Slabo bi bilo, če bi aktivni mladih zadrुžnikov ostali pri strokovnem izobraževanju in agrotehničnih ukrepih, ki so sicer zelo važne, vendar ne najpoglavitejše naloge.

Z.

MLADI ZADRUŽNIKI

Mladi zadrुžniki v narodnih nošah so prepevali, ko so jahali skozi Zveznice v Češnjico

NACRT NOVEGA HISNEGA OŠTEVILČENJA ZA OBČINO KRANJ

Za območje bivše občine Kranj je posebna komisija izdelala načrt o spremembi hišnega oštevilčenja in predlog za preimenovanje ulic.

V mestu Kranj bo numeracija urejena po uličnem sistemu, v ostalih naseljih pa po zaporedju z ozirom na njihovo prirodno lego. Za Kranj bo treba najprej določiti središče mesta. Komisija je ob upoštevanju novjših zazidalnih območij smatrala, da je zdaj naravno središče Park Svobode pred Sindikalnim domom in ne več Titov trg. Ulice v centru mesta bodo na desni strani oštevilčene s parnimi, na levi pa z neparnimi številkami. Numeracija ne bo izpremenjena povsod.

Novo oštevilčenje zajema sledeča naselja: Kranj - Center, Zlato polje, Čirčice, Drulovka, Gorenja Sava, Gorenje, Huje, Kalvarija, Klanec, Labore, Orehek, Primskovo, Rupa, Stražišče, Struževo in Smarjetna gora. Izvedba načrta za oštevilčenje je bila v nekaterih kompliciranih naseljih, kot so Stražišče, Primskovo in Huje, zelo težavna. Komisija je skušala za vsako od njih najti najugodnejšo rešitev in je predvidela tudi več variant. Marsikdaj seveda ni mogla upoštevati vseh navodil Pravilnika za označevanje naselij.

Občinski ljudski odbor Kranj bo o gornjem načrtu razpravljaj na eni prihodnjih sej.

J. O.

LJUDJE IN DOGODKI

Ciper - otok odpora in bojazni

Nikosia, oktobra.

Popotnik, ki dospe na veliko letališče v dolini Nikosie, glavnega mesta britanske »kronske kolonije« Cipra, začne dojemati neukrotljivi odpor. — Ciper je za geografske pojme velik otok, za Britanijo pa pomeni le majhno ozemlje s pol milijona prebivalcev. Na vsakega desetega prebivalca pride po en angleški, v zadnjem času tudi en francoski vojak, oziroma angleški ali turški policist. Grških policistov ni več najti, kajti zaradi nezaupanja, ki so ga uživali pri Angležih, so jih le-ti odslovili.

Kakor vsi važni objekti, tako je tudi nikosijsko letališče docela blokirano. Tuji so podvrženi dvojnemu pregledu: ob prihodu in ob odhodu, najprej vojaškemu, nato civilnemu. Vso pozornost posvečajo namreč ilegalnemu prenašanju orožja, a še bolj tiskani propagandni literaturi. — Ko je britanski podoficir pregledoval knjige v moji prtljagi, ga je zlasti zanimalo, če morda ne prenašam pornografske literature. Na otoku je namreč nekaj desetstisoč britanskih mladenčev, ki ne smejo zapuščati vojaškega taborišča in se sestajati z dekleti. Bilo je namreč več primerov, ko so vojniki odhajali iz taborišča in se vračali — razoroženi. Nekateri so bili celo usmrčeni. Prav zato predstavlja taborišča na Cipru resno vprašanje.

Nikosia in ostala ciprska mesta žive nenavadno življenje. — V ozkih, kri-venčastih ulicah sede trgovci pred svojimi trgovinami, žene dremlejo na stolih pred hišami, medtem ko se mladina zbira v gruče in se predaja nevažnim razgovorom, kar je edino, kar je moč storiti v vroči levantinski pripeki. V mraku napol odprtih skladišč pazljivo pregledujejo trgovci račune... Nenadoma je konec zatišja. Z vrtovalo brzino drve po ulicah odprti jeppi z vojaštvom, ki z naperjenimi puškami in strojnimi pazljivo opazujejo ljudi. — Kdo od teh skriva v žepu bombo? Kdo se sumljivo približuje angleškimi vojakom?

Pogosto je strah angleških obhodnih straž opravičen, pogosto pa drve po mestu le zategadelj, da bi vzbudili pri prebivalstvu strah in spoštovanje in jih odvrgli od sodelovanja z odpor-škimi gibanjem EOK. To je organizacija grških domoljubov, ki zahtevajo umik Angležev z otoka, hkrati pa vrnitev arhiepiskopa Makariosa iz pregnanstva.

Neki angleški uradnik, ki je zaposlen v eni od ustanov sredi Nikosie, kamor je bilo vrženih že več bomb, mi je pripovedoval o svojem življenju med grškimi prebivalstvom:

»V zmoti ste, če mislite, da so Grki do nas Angležev nevljudni. Nasprotno. Se nikdar niso bili tako lju-

beznivi. Laže bi mi bilo, če bi odkrito pokazali svoj prezir. V tej lju-beznivosti je nekaj grozečega.« Angleške podmornice in patrolni čolni so docela izolirali otok. Feldmaršal Harding se namreč nadeja, da bo tako »izsušil izvore«, ki oskrbujejo EOK. Tisto malo orožja, s katerim se bori ta organizacija, je v glavnem vojni plen, ki je bil odvzet angleškimi vojakom ob priliki spopadov. Več pa imajo orožja, ki ga izdelujejo v neznatnih delavnicah ciprskih mest in po večjih vaseh. Posebno spoštovanje vzbujajo majhne, iz kosov navadnih cevi izdelane bombe, ki padajo na angleške vojske z ravnih streh nikosijskih in limasolskih hiš. Govore, da združuje EOK vsega okrog 100 pripadnikov. V zadnjih mesecih je padlo v roke Angležev le nekaj njenih članov. — Eden izmed uglednih nikosijskih javnih delavcev mi je povedal tole:

»Mi vsi smo EOK, pa čeprav ne streljamo in se ne udeležujemo akcij.«

Ljudje pomagajo tej organizaciji na vsakem koraku, a kar je glavno: ne izdajajo se!

Oborožene akcije niso omajale patriotizma ciprskih Grkov, niti jih niso oddvojile od Makariosa — vodje borbe za ENOZIS za združenje Cipra z Grčijo. To so angleške oblasti že priznale s tem, da so konfirirale ar-

hipiskopa Makariosa in s tem, da so v svojih represalijah močno opirajo na turško pomožno policijo. Precej Turkov je, ki se namreč slepo potegujejo za angleško naklonjenost, obetajoč si od tega privilegije.

Eno velja — vsi dosedanja ukrepi niso mogli zlomiti upornosti Grkov. Do tega mišljenja sem prišel, ko sem videl pokop enega od pripadnikov EOK, ki je bil obsojen na smrt. Njegovo kisto je množica na ulici pričala...

kala na kolenih in jo obsipala s cvetjem. — Neki ciprski intelektualec me je, razlagajoč grško čustvovanje, opomnil na Vinstona Churchilla, ki v svoji zadnji knjigi celo sam odobrava nacionalno borbo. Takole piše: »Nalvečja dolžnost ljudi je, da ubijajo in umirajo v imenu zemlje, na kateri živijo in da na najokrutnejši način kaznujejo vso člane lastnega plemena, ki si ogrevajo roke na srcu okupatorja...«

Jurij Gostinčič

NEMIRNI CIPER Turška manjšina na Cipru demonstrira zaradi umora turškega policista

Obetajo se nove najemnine za poslovne prostore v Kranju

Najemnine za poslovne prostore, ki so jih do sedaj plačevali koristniki posameznih lokalov, so bile dokaj različne. Zaradi te neenotnosti je Stanovna komisija uprava v Kranju začela razmišljati o uvedbi novih tarif, ki bi jih določali po nekem enotnem sistemu. V sodelovanju z Gostinskimi, Obrtno in Trgovsko zbornico je pripravila predloge, o katerih bo 12. t. m. sklepal tudi Občinski ljudski odbor Kranj.

Najemnine naj bi se v prihodnje odločale po kakovosti, površini in okoliših poslovnega prostora. Po kakovosti bodo prostori razdeljeni v sedem kategorij. Kategorizacijo bodo opravili popisovalci s točkovanjem. Ker so poslovni prostori z ozirom na njihov namen zelo različni, so bili izdelani obrazci posebej za gostinske, trgovske, obrtno-industrijske in pisarniške lokale ter skladišča. Pri posameznih lokalih je po tem predlogu možno doseči različno višino točk: gostinski lokali lahko dosežejo 88 točk, trgovski 62, obrtno-industrijski 76, pisarniški 70 in skladišča 55. Kategorije se bodo določile po številu točk. Za prvo kategorijo jih je potrebno vsaj 77. Sem bi prišli samo trgovski in gostinski lokali, ki izpolnjujejo ustrezne zahteve v najvišji meri. Za drugo kategorijo je potrebno vsaj 66 točk, za tretjo 55, za četrto 44, za peto 33, za šesto 22, za sedmo pa vsaj 11 točk.

Višina najemnine bo odvisna tudi od okoliš, v katerem je lokal. Število okolišev in njihove meje so iste kot pri določanju najemnin za stanovanjske prostore. Za vsak okoliš je določen drug koeficient. Najemnina za posamezni poslovni prostor se bo izračunavala tako, da pomnožimo število m² s številom točk in koeficientom, ki znaša v prvem okolišju 1,30 dinarjev, v drugem okolišju 1 dinar, v tretjem 0,75 din in v četrtem okolišju 0,50 din. Obenem z najemnino za poslovne prostore bodo določene tudi najemnine

Oktober - mesec varčevanja v Škofji Loki

Varčevanje sploh, zlasti pa denarno varčevanje, ima v današnji stopnji našega gospodarskega razvoja poseben pomen. Denarni prihranki, ki jih zbirajo denarni zavodi, prinašajo posebne koristi vlagateljem, ker se obrestujejo, služijo pa tudi skupnosti, ker se sredstva uporabljajo za uredničevanje planskih gospodarskih nalog.

Ceprav pri nas hranilne vloge stalno naraščajo, varčevanje še ni doseglo vseh razvojnih možnosti. Precejšen del denarnih sredstev, ki ležijo nekoristno po raznih skritih in nezanesljivih mestih, je še moč mobilizirati v hranilno vlogo.

Da bi poživili in še bolj razvili smisel za koristen način varčevanja s hranilnimi knjižicami, je v oktobru — mesecu varčevanja, Komunalna banka v Škofji Loki za področje ObLO Škofja Loka, Železniki, Ziri in Gorenja vas razpisala

- nagrado v obliki hranilnih knjižic**
- vsem novorojenčkom v mesecu oktobru,
  - učencem in dijakom za najboljšo nalogo »Koristi denarnega varčevanja«,
  - vsem izžrebanim vlagateljem, ki bodo v mesecu oktobru vložili na svojo hranilno knjižico pri KB Škofja Loka primeren znesek.
- Nameravana akcija hoče predvsem vzbuditi smisel za varčevanje pri naših najmlajših, ki naj bi postali pridni varčevalci in skrbni graditelji socialistične domovine. Po drugi strani pa naj bi ta akcija povečala število novih vlagateljev in ponovno opozorila imetnike hranilnih knjižic na individualno in splošno korist varčevanja.
- Starši! Hranilna knjižica, čeprav z majhno začetno vlogo, bo s stalnimi, čeprav manjšimi vlogami postajala vedno bolj interesantna in koristna za vas in za bodočost vaših otrok. Hkrati pa boste vzbudili v otroku smisel za varčevanje in ga vzgojili v pametnega gospodarja.
- M. M.

Cene na živilskem trgu v Kranju

Kljub temu, da se je sneg že močno približal nižinam in da je mraz začel pritiskati, je bil v ponedeljek živilski trg v Kranju prav dobro založen. Manjkalo ni skorajda ničesar. Kaj pa cene?

Zabeležili smo:

Cebulo so prodajali po nič manj in nič več kot 90 do 95 dinarjev za kg; glavico česnja po 15, jajca od 20 do 22 dinarjev za komad.

Kilogram krompirja je »notiral« 12 dinarjev, kg zelja 20, fižol od 60 dinarjev naprej.

In sadje?

Češnje 35 do 40 dinarjev kg, kg zgodnjih jabolok od 20 do 25 dinarjev, liter orehov 70 do 80 dinarjev. Drugega sadja pravzaprav ni bilo.

Značilno za cene na živilskem trgu v Kranju pretekli ponedeljek je, da so se močno razlikovale za istovrstno blago, dasiravno ni bilo med blagom bistvene razlike v kakovosti!

za vrt ali dvorišče, če se ta prostor uporablja zraven lokala.

Ureditev najemninse tarife bo za Kranj koristen ukrep. Marsikateri lastnik je do sedaj lokal poljubno dražil ali ga celo odpovedal, če zahtevane tarife najemnik ni hotel plačati. Uravnovešenje najemnin bo to stanje bistveno izboljšalo. Najemniki lokalov imajo z Uredbo o upravljanju stanovanjskih hiš tudi vse pravice do sodelovanja v hišnih svetih.

J. O.

DVAJSETLETNICA „TOVARNE FILCA“ V MENGŠU

Te dni slavi »Tovarna filca« v Mengšu 20-letnico svojega obstoja. Po osvoboditvi je tovarna kot vseljudska imovina začela doživljati večji razmah. Kolektiv je pričel graditi nove tovarniške obrate, vendar je gradnja od 1951. do 1954. leta počivala. Tudi strojni park so v povojnih letih temeljito obnovili. Podjetje je naročilo v domačih tovarnah nekaj novih strojev in s tem prihranilo 10 milijonov deviznih dinarjev. Proizvodnja se je povečala v novih obratih za 130%. Surovinska baza je razmeroma ugodna in zadostna. Podjetje ima vse pogoje za nadaljnji razvoj, le finančnih sredstev bo treba še precej. Kljub skromnemu začetku in neštetim težavam dosega »Tovarna filca« lepe uspehe. Delovni kolektiv je s požrtvovalnim delom ob spretnem vodstvu izboljšal kakovost proizvodov in njihovo količino stalno zviševal. Člani sindikalne organizacije so vložili v

Vesti iz Podnarta

V okviru Tedna otroka je bilo v torek v kulturnem domu v Podnartu predavanje o prehrani otroka. Medicinska sestra Mačkova iz Radovljice je materam iz Podnarta in okoliških vasi opisala pravilno hranjenje in nego otrok, predvsem dojenčka, ki čestokrat zaradi nepoučenih mater v prvih mesecih življenja nima pravilne nege, zato potem trpi vse življenje.

Po predavanju je bil roditeljski sestanek, ki ga je vodil upravitelj osnovne šole iz Ovsih tov. Lampič. Tov. Lampič je nakazal potrebo po materinski posvetovalnici, ki je v Podnartu še nimajo. Nadalje je dal staršem nekaj dobrih smernic za pravilno vzgojo otroka, za kar so prvi odgovorni starši sami. Ni dovolj, da starši preskrbijo otroku hrano, obleko in knjige, nuditi jim morajo mnogo več — dobro vzgojo! Poudariti je, da nobena šola, kakor tudi organizacija ne more pravilno vzgojiti otroka, če ga ne vzgajajo tudi starši. Dobri državljanji so običajno le tisti otroci, ki jih tudi starši vzgajajo v pravem duhu demovinske ljubezni.

Prav gotovo moramo iskati vzrok nepravilne vzgoje nekaterih otrok pri starših, ki jih je pokvaril predvojni družbeni red.

MLADINSKI TEDEN V KAMNIKU
Tek v vrečah je bil najbolj zabavna točka tekmovanja pionirjev v okviru Mladinskega tedna v Kamniku

OB KONCU MLADINSKEGA TEDNA V KAMNIKU

KAR 3) PRIREDITEV SO PRIPRAVILI

V nedeljo je bil v Kamniku zaključen Mladinski teden, ki ga je organiziral komite LMS Kamnik. Vsa kamniška mladina se je združila na skupnih prireditvah, kar je dalo mnogo koristnih pobud za množično sodelovanje na športnem in kulturnem polju.

Pokrovitelj Mladinskega tedna, zvezni poslanec tov. Tomo Brejnc, je ob otvoritvi izrazil toplo priznanje organizatorjem in zadovoljstvo nad vsem, s katero se je mladina lotila do sedaj največje prireditve v Kamniku. Na velikem mladinskem zborovanju na Duplici je, prisrčno pozdravljen od množice, ponovno povzel besedo tov. Brejnc. Primerjal je razmere, v katerih je rasla generacija pred vojno, ko je bila pravica na strani bogatih. Pozival je na boj proti gospodarski zaostalosti na naši vasi in pokazal na naloge, ki čakajo novo generacijo v bodočnosti. Kulturna prireditev, ki jo

Na zadnjem obnem zboru Kmetijske zadruge Kamnik so člani napravili obračun dela v prvem polletju.

Članstvo je medtem naraslo na 153, od tega je 80 kmetov. Vsi zadrudni odseki so v prvem polletju ustvarili 61.721.000 din prometa, ali za blizu 19 milijonov (38%) več kot lani v istem razdobju. Dobička so dosegli 1.400.000 dinarjev. Za napredek kmetijstva je

gradnjo tovarne veliko truda pri prostovoljnem delu.

Proslavo 20-letnice bo delovni kolektiv začel že v soboto. Odprl bo razstavo svojih izdelkov, zvečer pa bo v novi veliki dvorani Kulturnega doma v Mengšu kulturni in zabavni večer.

Sj.

Poklonili so se žrtvam v Begunjah in Dragi

Člani osnovne organizacije Zveze vojaških vojnih invalidov iz Bukovice pri Ljubljani so šli v nedeljo na izlet na Gorenjsko. V Begunjah jih je sprejel predsednik krajevne organizacije ZVVI Franc Frelj. V njegovem spremstvu so si ogledali pokopališče na dvorišču nekdanjih begunjskih zaporov in položili tam lep venec. Med žrtvami so tudi tovariši iz njihovega kraja. Po ogledu zaporov so se odpeljali v Drago in se tudi tam poklonili talcem.

Jezikovni tečaj v Domžalah

V kratkem se bo začel v Domžalah tečaj angleškega in nemškega jezika. Tečaj bo v okviru Ljudske univerze.

Prodaja kruha - pereč higienski problem

Okrajni higienski zavod v Kranju je pri pregledih pekarskih obratov in prodajaln kruha ugotovil, da dosedanja način prometa s kruhom lahko povzroči prenašanje raznih nalezljivih bolezni. Zato je predlagal Okrajnemu sanitarnemu inšpektoratu v Kranju, naj izda potrebne ukrepe, da so odpravljene higienske pomanjkljivosti, ki jim je izpostavljen kruh na svoji poti od proizvajalca do potrošnika.

Okrajni sanitarni inšpektorat bo v zvezi s tem izdal vsem pekarnam in prodajalnam kruha odtok z naslednjo vsebino:

kruh in pecivo je treba ob prodaji izvijati v čist in zdravju neškodljiv material (papir, plastične mase in podobno);

kruh in pecivo se sme prevažati iz pekarn v prodajalno v mestu in v bolj oddaljene prodajalne samo v primer-

Hranilno kreditni odsek še šepa

Zadruga v obliki regresov dala nad 200 tisoč dinarjev. Za potrebe poljedelstva je odkupila 7694 kg koruze, 2622 kg ovs, 1220 kg graharice in 157.900 kg krompirja. Velik je bil tudi promet z močnimi krmili, ki znaša 25.570 kg, promet z zdravilnimi zelišči pa samo 310 kg.

Umetnih gnojil je prodala zadruga samo 81.717 kg, kar je za 25% manj kot lani. Zaščitnih sredstev je bilo porabljenih nad 2900 kg. Na področju KZ Kamnik je bilo poškrabljenih 85 ha krompirišč in 22.780 sadnih dreves ali 17.680 več kot v preteklem letu.

Umetno osemenjevanje, ki se je začelo v maju 1955 na področju kamniške in sosednjih zadrug, je dalo lepe rezultate. Vsak mesec je bilo osemenjenih povprečno 37 krav. Pod molzno kontrolo je stalno 55 krav.

V čebelarstvu družini je včlanjenih 44 čebelarjev, ki imajo skupaj 283 panjev.

Hranilno kreditni odsek zaznamuje le majhno napredovanje. Hranilne vloge članov znašajo samo 336.000 din, čeprav bi se zadrudniki v primeru slabe letine ali elementarne nezgode lahko s pridom okoristili s temi prihranki in jim ne bi bilo treba najemati posojil.

Odkup lesa so povečali za 66% in je znašal nad 950 kub. metrov. Vse štiri trgovske poslovalnice so imele 42 milijonov din prometa, pri čemer je treba omeniti, da sta poslovalnici v Godiču in Tunjicah imeli skupno 69.000 din izgube, obe kamniški poslovalnici pa milijon dobička.

Zadruga se pogaja z Živilsko industrijo za odkup hiše in drugih objektov tovarne »Eta« na Kidričevi cesti, s čemer bi pridobila večja skladišča in neomejeno možnost razširitve poslovanja. Po svojem delu je kamniška KZ gotovo ena prvih na našem podeželju.

Z.

Likvidacija podjetij v Trziču in deficit

„Pletilstvo“ še ni, a na lastno prošnjo bo likvidirano

Negativna bilanca gostinskih obratov in nekaterih obrtnih podjetij v Trziču je še vedno predmet razprave na občini in v javnosti. Na teren je bila poslana posebna komisija, ki je skušala ugotoviti vzroke izgub. Občinski ljudski odbor bo skušal napraviti kar največ mogoče, da se vnaprej izgube preprečijo. Zmotne pa so trditve trziške javnosti in krajevnega lista, da je na primer podjetje Remont imelo izgubo. Resnica je razvidna iz izvršitve plana, saj je prav Re-

mont ob polletju izkazal preko 1 milijon 200.000 din dobička, obračun pa daje vsako leto glede na zakonične predpise. Enako zmotna je tudi trditev, da je obrtna delavnica »Pletilstvo« likvidirana. Resnica je, da je to podjetje dvakrat zaporedoma pristalo za likvidacijo, toda prvič je odbor likvidacijo odklonil. »Pletilstvo« nima nobenega nekurantnega blaga, kot se to trdi, ampak je vsa njegova zaloga popolnoma kurantna, kot je to komisijo ugotovljeno. Pletilstvo bo likvidirano na lastno prošnjo in nima tu gospodarsko sodišče nič zaven, kot se to poudarja. Kaže, da posamezniki v Trziču ne presodijo vedno pravilno, kadar ocenjujejo. Zdrava kritika je vedno zaželena, toda predpostavke o nekurantnem blagu in sodišču le škodijo gospodarstvu. Pletilstvo bo likvidirano, brž ko bo to objavljeno v Uradnem listu, ni pa res, da je že likvidirano. Tudi Radiomehanika pride v likvidacijo; v obeh primerih je vzrok temu samo pomanjkanje naročil. Male obrtne delavnice namreč danes težko konkurirajo močnim obratom s sodobno strojno opremo in veliko zmogljivostjo.

J. V.

NA ROB

Las je bilo škoda, otroka ne

Zgodilo se je v Tednu matere in otroka... Deževalo je! Debele goste kaplje so padale po cestah in pločnikih, po dežnikih in dežnih plaščih.

Cesta v Kranju! Mati srednje starosti hiti proti domu. V majhnem vozičku pelje fantka, starega približno 3 leta. Obleden je v kratke hlačke in jopico, na glavi pa ima majhno vojneno čepico. Otrok joče! Kako ne bi! Zebe ga v drobne ročice. Dež ga biča po obrazu in kapljice vode mu začno lezti za obleko. Mati je dobro oblečena. Plašč jo varuje pred dežjem. Da si ne bi zmočila las, pa je dala na glavo — otrokov dežni plašč iz polivinila.

Ali je to prav? Menim, da bi mati laže prenašala mrzle kaplje kot pa otrok, njeni frizuri pa dež tudi ne bi dosti škodoval. Če pa polaga mati več pozornosti negi svojih las kot pa svojemu otročiču in s tem postavlja na kocko njegovo zdravje, je pa to žalosten pojav, na katerega sicer pri nas le redko naletimo!

Drėjo

„Gospa“ čebula

Dve čebuli, ki sta zrastle na nekem polju v bližini Zirovnice na Gorenjskem, sta se takole pogovarjali v skladišču v Ljubljani.

Prva: »Kako so me le mogli vreči v isti koš s teboj. Pha! Mene so kupili za 70 dinarjev, tebe pa...«

Druga: »Kaj zato, če so zame plačali le 35 dinarjev. Nisem zato nič manj vredna kot ti!«

Čuden pogovor, kaj? No, takole je bilo: Nekako pred štirinajstimi dnevi so prišli zastopniki nekega trgovskega podjetja s sadjem, ki ima svoj sedež na Gorenjskem, v Zirovnico po čebulo. Domeni! So se za ceno 35 dinarjev. Da tu je bilo vse prav! Ko pa so čez dva dni spet hoteli kupiti čebulo, je niso več dobili po stari ceni. Poskočila je na 40, nato na 50, 60 in slednjič na 70 dinarjev. — In to pri proizvajalci!

Po čem pa je plečnjejo potrošniki? — Priprčaito so sami! Komentar? — Ne, ni ga treba! Pač pa je treba postaviti spomenik »socialističnim trgovskim morali!«

I. A.

Dopisujte v Glas Gorenjske

Organizirano delo prinaša najlepše uspehe

Vzgoja vajencev poseben problem

V ponedeljek je bilo zasedanje delavskega sveta v kranjskem podjetju »Kovinar«, ki so ga je udeležili tudi predsednik Občinskega sindikalnega sveta Kranj Ivan Bečan. Pregledali so uspehe in pomanjkljivosti dela v podjetju in razpravljali o izvršitvi plana v prvih osmih mesecih.

»Kovinar« je pravzaprav eno naših najmlajših podjetij. Se v začetku letošnjega leta je bilo to podjetje ena sama delavnica brez organiziranega dela. Delo so opravljali brez vsakršnega plana in tehnične dokumentacije. Novo vodstvo je pričelo s krepkim delom. Treba je bilo preusmeriti proizvodnjo — opustiti so vodovod in centralno kurjavo ter začeli z remon-

tom in izdelovanjem tekstilnih strojev. Edino, kar je omogočilo ta hiter preokret je bilo — dobiti dober kader in poskrbeti za organizacijo dela. Uredili so komercialno in računovodsko službo, ustanovili konstrukcijo, kontrolno, razdelili so eno samo delavnico v oddelke — ročno in strojno delavnico, montažo tekstilnih strojev, splošno montažo in kasneje tudi montažo pletilnih strojev.

Uspehi so se pokazali nepričakovano hitro. »Kovinar« je danes drugo podjetje s to dejavnostjo v državi (prvo Tekstilstroj Zagreb). Razen remonta tekstilnih strojev in nekaterih uslug so osvojili proizvodnjo že vrste artiklov; križno navijalne stroje, stojala za osnovne in snovalne valje, osnovne in snovalne valje, pletilne strojčke, pripravljajo pregledovalne in merilne stroje in druge lastne konstrukcije. Večjo produkcijo pa jim onemogoča nepopoln in že iztrošen strojni park. Računajo, da bi proizvodnjo lahko povečali za več kot 30%, če bi maksimalno izkoriščeni strojni park povečali za: rezkalni stroj, brusilni za o-

kroglo in notranje brušenje, za ploščinsko brušenje in eno stružnico. Iz poročila je bilo razvidno, da je podjetje v prvem polletju ustvarilo 45.222.174 dinarjev, kar je 10.740.555 več kot je bilo narejenega v istem razdobju lani. Od te proizvodnje je bilo realiziranega 43.211.630 dinarjev (lani 34.481.619 dinarjev), to se pravi za 8.730.011 din več. Zanimivo so primerjave ustvarjene produkcije na enega delavca. Medtem ko je bilo lani, ustvarjenega na enega delavca v šestih mesecih 298.514 dinarjev, se je letos ta znesek povečal na 454.380 din, to je za 14,2% več napram lani.

Previsoki so stroški raznih zamud pri delu in stroški zaradi bolezenskih izostankov, za kar je delavski svet sklenil, da se morajo ti stroški (skupno 2.173.100) zmanjšati vsaj za polovico.

DOBIČEK ZA IZBOLJŠANJE DELOVNIH POGOJEV

Ob koncu je delavski svet sklenil, da ustvarjenega dobička 672.000 dinarjev letos ne bodo razdelili. Ta denar bo mnogo bolj koristil, če ga bodo v skupnem znesku porabili za izboljšanje higiensko-tehnične zaščite in nabavo nekaterih sredstev, ki so nujno potrebna v proizvodnji. Kolektiv zasluži za to odločitev vso pohvalo.

Lj.

Občina Tržič skrbi za zaposlitev delavcev

Večje potrebe so po moški delovni sili — Primeri izkoriščanja otrok — V kratkem poklicna svetovalnica

Zaposlevanje delavcev v Tržiču je za delo v tovarni. Izdana ji je bila več ali manj sistematično in redno ter o brezposelnosti skoro ne moremo govoriti. Trenutno se izkazuje večja potreba po moški delovni sili. Vključevanje mladine v uk se je v Tržiču te dni zaključilo in je na novo sprejetih nad 90 mladincev, čeprav Bombažna predilnica in tkalnica ni sprejela vajencev za tekstilno stroko in je za sedaj ukinita prvi letnik. Sprejela pa je 25 mladincev, ki niso imeli zadostno šolske predizobrazbe in se niso mogli vključiti kot vajenci.

Komaj 14-letno hčerko, ki mora šolj obiskovati šolo, je poslala mati k referentu za delo, da jo zaposli. Po naročilu matere je hčerka izjavila, da je stara 15 let. Ker je bilo službeno mesto prosto, je dekletce dobilo napotnico za zdravniški pregled in nato

za delo v tovarni. Izdana ji je bila delavska knjižica na podlagi prijave z napačnimi podatki, ki jo je napisala deklica s pomočjo matere. Mati je otroku zabičala, da mora povsod povedati, da je eno leto starejša. Tako je deklica vsako jutro hodila iz vasi Senično v šolo v eno uro oddaljeni Tržič. Ob 12. uri je po končanem šolskem pouku tekla spet eno uro daleč domov, da jo kosila in spet pravčasno prišla na delo v tovarno, kjer je delala do desetih in se nato pozno vračala domov. V tovarni je po naročilu matere in sestre prosila, da bi delala samo popoldne, ker zaradi »boleznj« doma ne more delati dopoldan. V tovarni so ji seveda ustregli.

Oblasti so hitro prišle na sled izkoriščanju in predale zadevo sodišču.

J. V.

„Tista zlodjeva baba ...“

Tudi tisto soboto, ko se je Jernej Gregorin vozil z večernim vlakom proti skalnati strani, je bil vlak, kot bi naročil, prenatrpan s potniki. Salabolsko previdno si moral predstavljati noge, če si hotel obvarovati svoja kurja očesa.

»Podnart-Kropa!« je zaklical sprevodnik. »Ješ, Marija! Ali bom utegnila izstopiti?« je tarnala neka ženska, ko je zapuščala kupe. Pri tem se je tako nerodno obračala, da je razbila šipo.

»Sprevodniku javite svojo nerodnost!« je Gregorin dobrotno naročil ženski. »In tristo dinarjev pripravite, da ne boste imeli nepotrebnih sitnost.

»I, kaj bi!« je zagodrnjala ženska. »Konduktar ni videl črepinj in tudi slišal ni, ko so padale.« Vi pa molčite! je še pristavila in se gnetla proti izhodu.

»Ne praskaj se tam, kjer te ne srbil!« je zamomljal starejši sopotnik.

»Če je vsem prav, je meni tudi!« je užaljeno pripomnil Jernej Gregorin. Naslonil se je na steno ter zadremal.

»Jesenice — za Bled-Bohinj prestopiti!« je predramil Jerneja Gregorina sprevodnikov glas.

»Spoštovani tovariš — šipa je razbita,« je ugotavljal železničar službeno. »Ko sem prevzel službo, je bila ceja. Treba jo bo plačati. Poslednji potnik ste v kupeju.«

V Jerneju Gregorinu je zavrelo. »Oprostite, tovariš sprevodnik, šipo je razbila ženska, ki je izstopila v Podnartu.«

»Šipo boste plačali!« je službeno zavrnil sprevodnik ubogega Jerneja Gregorina. »Pojdite, prosim, z menoj v prometno pisarno!«

Jernej Gregorin je samozavestno sledil sprevodniku. — Prometnik je kratko, brez posebnih ceremonij, odločil: »Plačali boste! Zadnji potnik ste bili v vozu. Položite tristo dinarjev na mizo in konec besedi! Sicer pa, čemu razpravljati! Legitimirajte se!«

»Prosimo!« je kratko odgovoril Jernej Gregorin ter pomolil svojo legitimacijo državnemu uslužbencu pod nos.

»In dostojni bodite, sicer se vam utegne še kaj drugega pripetiti!« je na Gregorinovo kretljivo pripomnil prometnik.

»Nedostojnost, spoštovani, se je spočela pri Vas,« je zavrnil Jernej Gregorin službojočega.

Dežurni uradnik, ki se je imel za pametnejšega, je molčal ter beležil in nato vrnil užaljenemu Jerneju Gregorinu legitimacijo.

Nekaj dni pozneje je prišlo na upravo urada, kjer je Jernej Gregorin služboval, pismo z Direkcije državnih železnic.

»Upravo se naproša, da izterja od tamkaj nameščenega uslužbenca Jerneja Gregorina znesek din 620 (z besedami: šest sto dvajset dinarjev) za razbito šipo in za predpisane upravne stroške...«

»Ničesar ne plačam!« je robantil Jernej Gregorin. V svoji razdraženosti je sedel za mizo ter napisal odgovor na terjatev: »Jaz, podpisani Jernej Gregorin, sem v polni meri izpolnil svojo državljsko dolžnost. Ženski, ki je v Podnartu razbila šipo, sem svetoval, da prijavi

nesrečo sprevodniku. Službo policajca nisem v nobenem primeru dolžan opravljati!«

Jernej Gregorin bi se lahko zaradi svoje trme imenoval Jernej Trdoglav. Trd in neizprosni, kakršen je bil, se tudi sodnemu pozivu ni odzval. Sodišče ga je v odsotnosti obsodilo na plačilo šipe, poravnavo upravnih in sodnih stroškov — vsega: tisoč osem sto petinsedemdeset dinarjev.

»Skoraj dva jurja so mi naprtili zato, ker sem vestno opravil svojo državljsko dolžnost,« je rentočil Jernej Gregorin-Trdoglav ter udarjal s pestjo po mizi.

Po neskončno dolgih treh mesecih je bila rana zacekljena. Jernej Gregorin je spet prejemal polno plačo in to se je moralo proslaviti.

»V Ljubljano bom romal; prijateljčkov je tam na pretek!« je modroval Jernej, ko je štel bankovce — prejeto neokrnjeno plačo.

Rečeno — storjeno! — Gregorin se je peljal v Ljubljano.

Veš prevzet je bil od lepot doline Save, ko mu je udarilo na uho: »Podnart-Kropa!« Zdrnil se je iz sanj ter se razgledoval po železniškem vozu. Brezbrizno je opazoval potnike, ki so vstopali in se po nepotrebnem gnetli in pehali, kajti voz je bil skoraj prazen. Zdajci se je zdrnil. Med potniki je zagledal žensko, tisto žensko, ki je takrat ubila šipo, on pa je moral plačati tisoč osem sto petinsedemdeset dinarjev.

»To je tista zlodjeva baba, ki je pred meseci ubila šipo — jaz, ubogi Jernej Gregorin, pa sem moral plačati celih tisoč osem sto petinsedemdeset dinarjev,« je zakričal Gregorin ter pokazal s prstom na žensko, ki je stala med vrati.

Potniki so se spogledali, ženska pa se je pričela s kroparskim naglasom braniti: »Zlodjeva baba mi je rekla! Tista zlodjeva baba je rekla! Vsi ste ga slišali. Čakaj, tista zlodjeva baba ti bo že pokazala!«

»Tovariš miličnik,« se je obrnila do službojočega miličnika, »tista zlodjeva baba mi je rekla. Zapišite ga! To-la ga bo, tista zlodjeva baba, vi boste pa pričali! Šipo in stroške, ki jih je plačal tovariš, bo plačal tista zlodjeva baba, tovariš bo pa plačal za tisto zlodjevo baba! Zlodjeva baba bo dražja od šipe, zlodjeva baba je preklensko draga!«

In? Organ ljudske milice je opravil svojo dolžnost... Stvar je prišla pred sodišče, ki je Jerneja Gregorina — Trdoglava kaznovalo (tako je zahtevala užaljena stran) na tisoč pet sto dinarjev za žalitev, povračilo potnih stroškov in — umevno! — plačilo sodnih stroškov, kar je zneslo dva tisoč pet sto dinarjev.

»Naj bo, ker je bilo prvič. Drugič bo dražje,« je grozila tožnica, ko je poravnala stroške za šipo. »Vi, tovariš, pa odštejte svoj delež! In to si zapomnite: Zlodjeva baba je draga!«

V. D.

Kradla sta vsem in sebi

F. R. iz Suhe pri Skofji Loki ter J. Z. iz Hoste pri Skofji Loki sta vedela, da je nekaj delavec v gramoznici na Trati našel ročno vozniško dvigalo. To dvigalo je izgubil sofer podjetja »Transtrust« iz Skofje Loke. Vedela sta tudi, kam je ta delavec spravil to ročno dvigalo. Domenila sta se, da ga bosta ukradla. Nekega dne v maju lani sta ga vzela v baraki komunalnega podjetja Skofja Loka in F. R. je dvigalo prodal za 2400 dinarjev. Sodišče je zaradi tativne vsakega obsodilo na 3 mesece zopora pri upoštevanju, da sta to napravila na škodo splošnega ljudskega premoženja.

Slepega invalida je oškodoval

F. L. iz Skofje Loke se je zagovarjal pred sodiščem zaradi tativne. 1. julija letos je v popoldanskih urah, na kopališču v Skofji Loki, vzel nekemu oskrbovancu Doma slepih iz Skofje Loke, medtem ko se je kopal, iz njegovega zadnjega žepa ročno moško uro. Ura velja 8000 dinarjev. Obdolženi se je sicer zagovarjal, da je uro našel in jo odnesel domov, najbde pa ni prijavil, ker je mislil, da jo bosta tisti, ki jo je izgubil, sam prišel iskat. Vendar je sodišče ugotovilo, da je bila ura ukradena in mu je ob upoštevanju njegove neodkritosti in dejstva, da je dejanje napravil slepemu invalidu pred sodilo 4 mesece zopora.

Gorenjske bodice

Odkar sem naložil na rame šesti križ, se mi pa res otepa. Vse sorte težave so me že obiskale — od umetnih zob do revmatizma. Veste — revmatizem se me drži ko klop, zobno protezo sem pa koj izgubil. Kratko in malo — ni je. Vse sem že premetal, vse preiskal, še Marjanino gofljo sem prekontroliral, če ni morda ona segla po moji protezi. Pa sem jo čisto po krivici obdolžil. Proteze ni in je ni! Čudno se mi pa zdi, da sosedov čuvaj Sultan zadnje čase spet kosti gloda. Kar premislite — uboga pasja para pred mesecem že jeter ni mogla prežvečiti, zdaj pa tre kosti kot oreh. Ga bom že ob priliki zasacil. Mejdun — če ima mrcina moja protezo...

Hujše je pa z mojim revmatizmom. Od zadnjega dežja me daje kot sam hudir. Zadnje dni sploh nisem zapustil hiše. Seveda Marjana — ta cekar babji, pravi: »Prava figa!« — Ja, vraga, kdo bo pa bodice pisal, če bom sedel doma. — Le nič se ne bojte! Za danes imam še nekaj stare, nasoljene zaloge, do prihodnjic bom pa že na kakšno sorto pregnal revmatizem.

No, pa začnimo! — Pred dobrim tednom sem izstopil na postaji Podhom in jo mahnil proti Zgornji Gorjam. Došel sem moža, ženo in dvoje otrok, ki sta se marljivo podajala v nezaščiten sadovnjake ob cesti in se vračala na cesto s polnimi žepi sadja. Le-tega sta odlagala v materino torbo in se vračala v sadovnjake. Ko sem mlajšega dečka opozoril in mu pojasnil, da je kraja grda stvar, je bil pa ogenj v strehi. Seveda sem s tem otrokovo mater grozno razžalil. Zabrutila mi je:

»Narava daje sadje za vse nas, ne samo za nekatere.«

»Res je, gospa,« sem začel misijonariti. »Narava pripada nam vsem, vendar moramo ločiti tujo in svojo lastnino. Res da denarja nimate na pretek, pa tudi to vem, da je otrokom sadje nujno potrebno, toda tu je šes tvar vzgoje, kajti, kar se Janezek nauči...«

Pa sem jo dobil kot po nosu. Gospa me je kaj čedno zavrnila, češ da naj skrbim za svoje pamže, če sem jih sploh sposoben imeti, njene otroke pa naj pustim pri miru.

Tokrat sem se ustavil tudi na Bledu. Nič takega nisem odkril, čeprav vem, da je grehov, zlasti v tukajšnjih gostinskih podjetjih, na pretek. — Kar vidim vas, vrli gostinci, kako si manete roke in mi kažete osle! Le čakajte — prihodnjic bo pa v vas treščilo. Pripravite si strelovode!

Trenutno pa res ne bi vedel kaj prida povedati. Le to vem, da je nasproti hotela »Union« na Bledu nekaj neodanih lokalov, ki jih menda hrani lastnik za »boljše čase«. Dvomim, če je posebno pametno, da ti prostori neizkoriščeni samevajo na tem prometnem kraju. Menda so lastnika že večkrat vprašali, če jih odda v najem, pa je doslej še vedno lakonično odvrnil: »Sedaj še ne!«

Zdaj bom pa še Kranjčanom rešto grehov nabrenkal, da ne bodo mislili, da so svetniki!

Prebivalci, zlasti pa gospodinje s Primskovega pri Kranju, se zadnje dni pritožujejo nad kruhom, ki ga peče pekarna na Primskovem. Odkar je odšel pek Jakšič na dopust in je le-tega zamenjal pek iz Mestne pekarne, imajo precej bogatejšo izbiro. Lahko namreč kupujejo na pol pečen ali pa zažgan kruh. Stvar okusa! O malomarnem peku pa krožijo precej »okrogle« govornice...

Lažna ovadba ni uspela

M. T. iz Bukovega vrha je v tem letu sprejela od svoje sostanovke 6m blaga v vrednosti 8000 dinarjev, z namenom, da ga shrani. Ko se je sostanovka odselila od M. T., je zahtevala od nje blago. M. T. pa je izjavila, da ji je bilo blago ukradeno. Tako je povedala tudi organom ljudske milice in s tem v zvezi naredila tudi ovadbo. V času kazenskega postopka pa se je ugotovilo, da je M. T. to blago skrila z namenom, da ga zataji in oddala lažno ovadbo. Za obe kaznivi dejanji jo je sodišče obsodilo na 3 mesece zopora.

Neprevidnost se mu je maščevala

I. K. iz Sentvida pri Ljubljani se je pokazal kot nepreviden sofer. 15. maja letos je v večernih urah vozil z osebnim avtomobilom po cesti Ziri—Skofja Loka, v vasi Zminec je vozil zelo neprevidno, celo po sredi ceste ter s preveliko brzino in se zaletel v nasproti prihajajoči avtobus. Avto, ki ga je vozil I. K. tudi ni imel v redu zavor. Na obeh avtomobilih je nastala manjša škoda. Zaradi kaznivega dejanja ogrožanja javnega prometa ga je sodišče obsodilo na 3 mesece zopora in mu kazen odložilo pogojno za dobo enega leta. To naj mu bo v opozorilo, kako je treba voziti z avtomobilom.

Rojstva, poroke in smrti na Jesenicah

Nr. Jesenicah so v času od 1. 10. 1956 do 8. 10. 1956 rodile:

Skoda Danica, gospodinja z Jesenic — dečka, Mijač Marija, blagajničarka z Bleda, Zelenč — dečka, Hribar Marija, uslužbenka z Bleda, Zagorice — deklico, Kalan Emilija, poslovodkinja z Ljubnega — deklico, Praprotnik Marija, gospodinja iz Most — deklico, Trček Marija, tov. delavka z Jesenic — dečka, Vinter Dragica, gospodinja iz Kranja — deklico, Bizjak Frančiška, frizerka z Jesenic — dečka, Novak Romana, gospodinja z Jesenic — deklico, Dermota Antonija, vzgojiteljica iz Kamne gorice — deklico.

SMRTI

Zidar roj. Pristavec Avguštna, invalid, upokojenka, stara 44 let, umrla na Jesenicah, nazadnje bivajoča na Jesenicah, Koroška c. št. 4.

Moškati Ernest, železničar iz Mojstrane 23 in Dolžan roj. Jesenko Leopolda, čuvajka iz Mojstrane, št. 23, Oštr Rudolf, tov. delavec z Blejske Dobrave 66 in Trseglav Marija, tov. delavka z Blejske Dobrave št. 66, Freilih Alojzij, soboslikar z Jesenic, Cesta Brač. in enot. 32 in Fugina Pavlina, bolničarka z Jesenic, Cesta Brač. in enot. 32, Mihelič Jožef-Daniilo, strojevodja z Jesenic, Tomšičeva 4 in Omejec Doroteja, medicinska sestra z Jesenic, Staneta Bokala 6, Leben Ludovik, zidar z Jesenic, Cesta v Rovte 7 in Zajec Jožefa, poljska delavka z Ovsji pri Podnartu, Poznik Vlačav, kovač iz Trojeglave št. 1 in Kordež Marija, tov. delavka z Jamnika št. 6.

Tudi preteklo nedeljo me je zaneslo v »Evropo«. Zavoljo bogatih izkušenj s konjakom sem tokrat naročil pol litra vina. Mejdun — pa so me Evropejci spet nasankali. Tako kislice so mi prinesli, da me je kar za ušesom skupaj vlekle. Čez pol ure me je pa začelo peči v želodcu; menda je bila zgaga, še bolj gvišno pa me je pekla vest, zaradi denarja, ki sem ga zabil za tisto kislico! — Kranjčani, kdor hoče piti poceni pijačo, naj pride k meni — prodajam skisan-mošč po 5 kovačev za liter!

Nekoč sem slišal za vztrajnega ljubljenca, ki se je takole odpravil na ljubavne sestanke: »Ob šestih imam sestanek, če do sedmih Pepec ne bo, bom počakal do osmih, ob devetih bom pa odšel domov...«

Priznam — vztrajnost je moč privzgojiti. — Obiskovalci kina »Storžič« so prav takšno hvaležno obdelovalno področje. — Kako fletno jih je pogledati, ko potrpežljivo čakajo vsako soboto na zadnjo večerno predstavo, ki se prične z najmanj 30-minutno zamudo. Da se film ne bi preveč zavlekel, o prikazovanju tednika sploh ni govora.

Kranjčani, nikar se zavoljo tega ne vsajajte, sicer vas utegnejo prikrajšati še za reklamo!

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

Šahovski turnir slepih na Okroglem pri Kranju

V okrevališču slepih na Okroglem so pretekli petek in soboto priredili republiški šahovski turnir slepih. V zelo zanimivem tekmovanju, ki so se ga udeležili slepi šahisti iz vse Slovenije, so bila dosežena sledeča mesta: 1. Karel Ulaga, Ljubljana, 5,5 točke; 2. Pavle Janežič, Ljubljana, 5,5 točke; 3. Ivan Kimovec, Ljubljana, 4,5 točke; 4. Matevž Kefe, Kamnik, 4,5 točke; 5. Janez Hrovat, Ljubljana, 4 točke; 6. Karel Anton, Ljubljana, 4 točke; 7. Janez Bertonec, Zelniki, 3 točke; 8. Domi Kotičnik, Ravne na Koroškem, 3 točke; 9. Jože Vidmar, Dobro polje, 2 točki.

Delo in življenje Glasbene šole v Kranju

Ravnatelj glasbene šole, tovariša Liparja, ni lahko najti; dolžnosti mu namreč nalagajo obilico dela. Kljub temu pa sem imel srečo, da sem ga našel samega, in ga prosil za kratek razgovor, o glasbi, glasbeni vzgoji na šoli, o profesorjih, učencih in njih starih, in končno tudi o težavah, željah in finančnih vprašanjih.

Takole je pripovedoval:
»Glasba je duševna hrana, ki človeka plemeniti, mu daje vedrino in znanje. Prav zato je glasbena vzgoja nujno potrebna, če hočemo glasbeno delo pravilno poslušati in ga pravilno oceniti. Se bolj je glasbena vzgoja potrebna poklicnim glasbenikom in amaterjem, ki hočejo glasbo posredovati poslušalcem.

Letos smo sprejeli v šolo 258 gojencev, kar je doslej najvišje število. Kriterij za sprejem je bil zelo strog; sprejeti smo le one, katerih stopnja znanja in poslušanja je ustrezala zahtevam naše šole.

Pouk klavirja obiskuje 150 gojencev, pouk violine 74, violončela 12, pouk kontrabasa 2, trobila 8, solo - petja pa se uči 12. Za vse gojence imamo 17 učnih moči, ki z največjo prizadevnostjo in potrpežljivostjo ter z bogatim strokovnim znanjem usposabljujejo mlade moči.

Ze dlje opazamo, da so otroci, rojeni po osvoboditvi, glasbeno bolj nadarjeni, imajo večjo voljo do učenja; seveda je pri tem važna tudi pomoč staršev, ki že samo s tem, da delajo otroku družbo pri učenju, pomagajo učencu preko težav in dolgočasje, zlasti v prvem letu glasbenega študija.

ja. Lahko trdimo, da je pri teh gojencih uspeh mnogo boljši. Taki starši so dobri vzgojitelji, čeprav niso glasbeno izobraženi.

GLASBENO ŠOLANJE PREDŠOLSkih OTROK

Lansko leto smo napravili nekaj prav uspešnih poizkusov. Sprejeli smo nekaj predšolskih otrok — seveda glasbeno nadarjenih — jim dali male gosli in pouk se je začel. Vodil jih je priznani glasbeni pedagog, profesor Stanič; uspeh ni izostal. Ze v prvem letu so dosegli prav lepe uspehe; na javnih produkcijah so želi priznanja.

Starši so radovedni; radi bi namreč, da bi njihovi otroci sodelovali na glasbenih produkcijah. Mi pa se držimo pravila: Le najboljši naj nastopajo! V ta namen prirejamo interen produkcije, kjer starši in ostali ljubitelji glasbe lahko slišijo in ocenijo posameznika kakor tudi delo vzgojiteljev. Kot posebno zvrst glasbene vzgoje smo v lanskem letu uvedli tudi produkcije s podrobno razlago, kar je našlo pri publiku ugoden odmev. Na teh produkcijah sodeluje tudi mladinski orkester, ki ga z vso prizadevnostjo vodi prof. Fajon. Iz našega zavoda je letos odšlo na Srednjo glasbeno šolo 5 učencev; le-ti bodo nadaljevali z glasbenim študijem, ostali pa se udeležujejo pri raznih prosvetnih društvih.

Zaradi objektivnih težav doslej ni bilo moč posvetiti posebne pozornosti trobilom, kar pa je nujno, če hočemo

orkestrom pomagati iz zadrege. Letos smo se odločili tudi za pouk flavte, pozavne, rogov, oboe in klarineta. Volje je dovolj, manjkajo nam le finančna sredstva za uspešno uresničenje naših načrtov. Ko bomo dobili ustrezen prostor, bomo začeli tudi z mladinskim pevskim zborom.

Izkušnje in potrebe nas nenehno opominjajo, da naša stavba ne ustreza več svojemu namenu. Rabili bi vsaj 6 učilnic in koncertno dvorano. Le-ta bi razbremenila ostale prostore, ki zavoljo neakustičnosti niso primerni. Tu bi lahko nastopali pevski zbori, orkestri, operni in koncertni pevci in vse glasbene produkcije našega zavoda.

Leta 1909 je bila v Kranju ustanovljena glasbena šola, torej bomo v letu 1959 praznovali 50-letnico obstoja. Zatržno upam, da bo za to lepo obletnico naša hiša spremenila svoje lice. — Glasba in petje bosta tudi v bodoče opravljala svoje poslanstvo, osrečevali in oplemenitili milijone ljudi in poživljali družabno življenje.

S. A.

V SREDO ZVEČER JE BILA V PREŠERNOVEM GLEDALIŠČU PREMIERA LINHARTOVE KOMEDIJE »TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ZENI«. KRITIČNO OCENO UPRIZORITVE BOMO OBJAVILI V PRIHODNIH PETKOVIH STEVILKI NA SLIKI ANKA CIGOJEVA KOT NEŽKA IN JOŽE PRISTOV V VLOGI MATIČKA

Škofjeloški arhiv - okno v preteklost

Arhivske ustanove, doslej redke in v širših krogih malo upoštevane, postajajo vedno številnejše. Danes je v naši državi 72 arhivskih ustanov s 470 nameščenici, med temi 170 arhivarjev. Ker postajajo arhivi s svojim dokumentarnim gradivom za razna raziskavanja nepogrešljiva, je razumljivo, da raste tudi njihov pomen. Nekdaj so se zanimali za arhivalije same znanstveniki, medtem ko je danes povpraševanje po arhivalnih virih kar splošno. Ze dijak srednje šole išče pisanih virov za svoje naloge, gospodarstveniki za razne gospodarske probleme itd. Vsakdo, ki prime za pero, se želi nasloniti na verodostojne pisane vire. Zal pa arhivske ustanove ne morejo vedno ustreči gostom, ker so bile mnoge arhivalije uničene. Omenjeno dejstvo nas opozarja, da moramo posvetiti pisanim dokumentom večjo skrb in nego ter da se moramo zavedati važnosti in pomembnosti tega gradiva.

Obstoj arhivske ustanove v kakem kraju kaže na visok kulturni nivo prebivalstva. Tako je tudi Škofja Loka pokazala visoko kulturno zrelost, ko je pred dvajsetimi leti, obenem s snovanjem svojega muzeja, pričela zbirati tudi starejše pisane dokumente in tako do danes ustvarila obsežno in dragoceno arhivsko zbirko.

Po času segajo arhivalije loškega muzejskega arhiva v 12. stoletje, teritorialno pa zajemajo nekdanje loško gospostvo: Poljansko, Selško dolino in Sorško polje. Najstarejše arhivalije poseduje naš arhiv v mikrofilmskih posnetkih iz Münchenskega državnega arhiva. Da bi mogel le-te vsakdo uporabljati, se postopoma izdelujejo njihove fotopovečave. Za starejšo zgodovino našega teritorija so to edini in nenadomestljivi viri, ki bodo osvetlili doslej še malo poznano starejšo zgodovino.

Cehovska zbirka s pergamentnimi listinami, urbarji itd., ki segajo nazaj v 18. stoletje, osvetljuje obrtniške življenje in delo v srednjeveškem mestu. To zgodovinsko sliko dopolnjujejo listine mesta Loke, ki prikazujejo upravo in gospodarsko dejavnost srednjeveške Loke.

Ohranjena je tudi prva zemljiška knjiga za loškega gospostva iz 18. stoletja, ko je državna oblast pričela posegati v doslej neomejene pravice zemljiškega gospoda.

Iz graščinskih arhivov domačih graščin je razvidno stanje podložnikov in njihov odnos do fevdalne gospode. Posebno zanimiv je arhiv visokih Kalanov, ki nas povede v svet Tavčarjeve, »Visoške kronike«, in nam pomaga ločiti zgodovinska dejstva od zgodb Tavčarjeve domišljije. — Arhivi prosvetnih, obrtnih in fizkulturnih društev nudijo pogled v opredeljenost, dejavnost in vsestransko razgibanost Ločanov. — Nekaj dokumentov loške Narodne čitalnice iz leta 1863 in Bralnega društva iz leta 1892 kažejo prizadevnost Ločanov za kulturni dvig mesta in za utrditve narodne zavesti.

— Zelo obsežen je arhiv loške mestne občine, ki pa, žal, ni popoln. Vendar nam v precejšnji meri prikazuje dejavnost mestne občinske uprave in gospodarski razvoj mesta. Loški župnijski arhiv je dragocen vir za gibanje in statistiko prebivalstva. — Pogled v razvoj šolstva nam nudi šolski arhiv od leta 1848 dalje. — Ureditve gozdnega gospodarstva v nekdanjem sodnem okraju Škofja Loka, lahko spoznamo iz obsežnega gozdnega in lovskega arhiva ter arhivalij drevesnice v Stari Loki. — Posebno zbirko tvorijo arhivalije najnovejše zgodovine NOB. Kakor je bilo osvobodilno gibanje med seboj povezano po vsej Gorenjski, tako tudi naši dokumenti ne nudijo gradiva samo za domačo zgodovino, temveč za večji del Gorenjske. Življenje in borbo med okupacijskimi leti na loškem teritoriju osvetljuje tudi bogata fotografska zbirka NOB.

Marsikje se kopičijo starejše arhivalije, ki tekočemu uredniškemu poslovanju ne služijo več. Pogosto se zgodi, da se kot nepotrebno in nerabno breme znajde v odpadku. Naj bi se

F. B.

Slikar in otrok

Razstavnici prostori v Prešernovi hiši so že postal kranjska Mala galerija, kjer se stalno vrste razstave originalnih del slovenskih likovnih ali reprodukcij znamenitih svetovnih mojstrov. Tokrat je zbralo Društvo prijateljev mladine za Teden otroka olja slovenskih slikarjev srednje in mlajše generacije.

Stane Keržič — Deklica s čopom

Verjetno bo večino gledalcev pritegnila otroška glava, ki jo je Gabriel Stupica naslikal s posebno ljubeznijo in v tehniki, kot da je prišla izpod čopiča katerega starih španskih mojstrov. Polno prisrčne naivnosti diha iz Cluhove »Marjetke s svojo

sliko», dočim se pri slikah M. Preglja in Kobeta ne morem odločiti, ali je njun primitivizem res spontan izraz naivnosti in novega doživljanja ali pa je le odraz odpora proti rutini akademizma Alenka Gerlovičeva razstavlja »Portret« pol melanolije in Ive Šubic neveselo »Nežko Maškaro«. Miha Maleš je pokazal dvojje »Deklice«, narisanih z njegovo znano zanesljivo in čisto linijo.

Plastiko zastopajo Zdenko Kalin, Alenka Erženova, Keržič in Bombač. Posebno toplo občutene so Keržičeve otroške glave, kakršne že poznamo iz prejšnjih razstav. Ponovno pa preseneča Zdenko Kalin, ki se je iz patosa prvih povojnih let priboril do takega čistega liričnega občutja kot ga izraža v svojih »Otroških igraih«.

F. B.

Kranjski muzej še vedno brez primernih prostorov

Muzeji po naši republiki so za teden muzejev pripravili poljudna predavanja in ogleda zgodovinskih znamenitosti na svojih področjih ter odprli nove zbirke in oddelke.

Kako pa bo počastilo Teden muzejev mesto Kranj? Z žalostjo moramo ugotoviti, da pravzaprav še zdaj nimamo svojega muzeja! O, pač: že tri leta obstoja v našem mestu muzej, ki se skromno stiska po temačnih kotih Prešernove hiše. Vsako leto znova se rešuje vprašanje primernejših prostorov za to pomembno kulturnoprosvetno ustanovo, saj predstavlja današnja natlačena in nepregledna zbirka le prenatrpano skladišče. Lani so zabeležili 74.000 obiskovalcev, kar dovolj zgovorno pričča, da je zanimanje za muzejske zbirke v Kranju precejšnje. (PTujski muzej je zabeležil v najbolj

obiskanem letu le 36.000 obiskovalcev!) Skrajni čas je, da to vprašanje rešimo! Pomislimo samo, da so nas v tem pogledu prehiteli že veliko manjši kraji, ki se ponašajo z lično urejenimi muzeji. Slovenska javnost vse bolj terjaja, da se v Kranju uredi Prešernov muzej, zato bo morala sedanja zbirka v kratkem zapustiti svoječasne prostore. Toda ves denar in zbiralski trud bi bil zaman, če bi se preselila na podstrežje. Zato je nujno, da v tem tednu pomislimo na to vprašanje in ga sčasoma tudi uspešno in zadovoljivo rešimo! Zelo značilno je tudi to, da Kranj še po desetih letih ne more pokazati, kakšno vlogo je imel med narodnoosvobodilnim bojem, saj nimamo niti dostojnega muzeja NOB!

M. A.

NEŽNOSTI, KI JIH BESEDE NE MOREJO IZRAZITI

Pred kratkim je gostovala na Golniku tov. Piccolijeva iz Kranja — menda prvič v Jugoslaviji — s predstavo mimične igre. Tudi če ne upoštevamo svojstven značaj te zvrsti umetnosti, ki nam je skoro vsem še nepoznana, je tov. Piccolijeva s svojim nastopom pri občinstvu prav lepo uspela. Vsaka točka sporeda je žela topel aplavz, pri eni točki pa so gledalci izrazili svoje odobrenje celo s spontanim ploskanjem med samim izvajanjem.

V naših dnevnikih smo že brali nekaj bežnega o mimični igri, tako o »mojstru molka« Marcelu Marceauu in o »šoli za mim« (v sklopu »šole za dramsko umetnost« gledališča »Piccolo Teatro della Citta di Milano«. Tov. Jože Tiran je omenil v svojem članku »Na obisku pri P. T. v Milanu«, da mimsko igro »sploh po svetu čedalje bolj cenijo kot samostojno umetniško zvrst, pa tudi kot sestavni in bistveni element gledališke igre«.

Ce bi iskali po zgodovinskem izvoru mima, oziroma nastanka neme mimične igre, bi ugotovili, da obstoji mim, odkar je bil človek sposoben misliti. Na odrih vzhoda (Kitajska, Malaja, Indonezija itd.) živi mim odkar pomni-jo.

V Evropi je začel ustvarjati po prvi vojni prof. Etienne Decroux, veliki gledališki umetnik iz obstoječih elementov mimične, sodobno gledališko mimično igro. Enega njegovih učencev, Marcella Morettija, smo imeli prilike občudovati v Ljubljani; v Goldonijevi komediji »Sluga dveh gospodarjev«, v vlogi Harlekina.

V 11 točkah sporeda, ki jih je ustvarila po idejah M. Marceaua, profesor E. Decrouxa, Segala, svoje hčerke Kristine (bivše učenke prof. Decrouxa) in po svojih zamislih, nam je Piccolijeva prikazala zelo zanimive

kratke mimične improvizacije. Nekatere so bile resnega, druge pa komičnega značaja.

Pri »Davidu in Goljatu« smo imeli vtis, kakor da bi bila na odru hkrati dva igralca, tako bliskovito in temeljito se je Piccolijeva preobrazila iz enega lika v drugega. Z »Nerodo na potovanju« nam je prikazala tip človeka, ki je sicer dober in vljuden, vendar za sopotnike — zaradi svoje nerodnosti in večnega nemira neznošen. Prav tako zabavni so bili tudi »Pianist« in »Pri zobozdravniku«.

Improvizacije »Perica«, »Izlet v čolnu« in »Pričakovanje I« so si sledile druga za drugo v navedenem redosledu. Pri tem je zanimiv izrazni prehod od čistega dejanja do čistega čustvanja: prva improvizacija nam je prikazala le dejanje, druga z dejanjem vezano hotenje, nastalo iz čustva, v tretji improvizaciji pa je oblikovala Piccolijeva aktivno hrepenenje, ki ugasne v življenjskem okolju.

»Metulje«, »Življenska pot« in »Pričakovanje II« so pa nežnosti, ki jih besede zares ne morejo izraziti! To so prave pesmi, polne človečnosti!

G. M.

IZ KAMNIKA

»NOČ V PLAMENIH«

V vrsti kulturnih prireditev v okviru mladinskega tedna je bilo tudi gostovanje prosvetnega društva iz Radomelj z igro »Noč v plamenih«, ki jo je napisal domačin tov. Franc Stegnar. Dejanje se godi v času okupacije v okolici Radomelj in v Kamniku. Igro je tov. Stegnar zasnoval še v partizanih, ko je bila njegova rojstna hiša pri Rovih požgana in so v njej zgoreli njegovi domači. Dejanje sloni na resničnih dogodkih, zato bo igra na odrih v kamniški okolici vedno dobro sprejeta. Radomeljski igralci so bili ob polni dvorani kulturnega doma deležni topljega priznanja, še posebej pa tov. Stegnar.

REDEK GLASBENI UŽITEK

Višek kulturnih prireditev je bil v Detek koncert Društva glasbenikov gledaliških in simfoničnih orkestror iz Ljubljane, ki se je ob Tednu otroka vključilo v program Mladinskega tedna v Kamniku. Pod vodstvom dirigenta Rada Simončiča in ob sodelovanju sopranistke Vilme Bukovčeve, basista Ladka Korošca in violiništa Alija Dermelja je bil izveden obširen program, ki je Kamničanom nudil redek glasbeni užitek.

zavedali vsi, ki store kaj takega, da s tem naredo zelo nekulturno dejanje in nepopravljivo škodo. Mesto za tak material je v državnih in lokalnih arhivih. Z zastopniki arhivskih ustanov, ki bodo obiskali urade, ustanove in podjetja, naj uredi oddajanje arhivalij v skupne zbirke, kjer bodo dostopne še vedno njim, pa tudi ostalim interesentom.

Dolžnost nas vseh je, da ohranimo zgodovinske vire skupnosti in bodočim rodovom.

G. D.

FILMI, KI JIH GLEDAMO

»Gog«

Ameriški film »Gog« sodi v zvrst utopičnih futurističnih filmov, ki so v zadnjih letih povsod po svetu pridobili veliko priljubljenost — vendar moramo vnaprej povedati, da ni med najboljšimi svoje vrste. Godi se v bližnji prihodnosti, zamišljeni v vojni psihozi preteklih let: dve veliki sili se borita za nadmoč v vsemirju. Pri tem druga, nezna velika sila s pomočjo robotov ovira ameriškim znanstvenikom izdelavo vsemirske postaje. Pridi do majhne vohunske vojne, v katero posežejo tudi reaktivni bombniki in lovci obeh strani — s pomočjo pogumnega »njega« in lepe »nje« pa se stvar seveda srečno konča, sovražnik je potolčen in Amerikanci izstrelijo svojo raketo v vsemirje, s tem pa si tudi zagotovijo nadvlado nad vsem svetom. Svojevrstno »reševanje« svetovnega miru!

Edina zares dobra stran tega filma je nekaj poljudnih prikazov dela in uspehov modernih nuklearne in elektronske znanosti — vendar je vsebina filma kljub silni napetosti, v kateri stalno drži gledalca, le preveč otročja. Morali bi biti silno lahkoverni, da bi verjeli hollywoodskim prerokom iz »Goga«!

mm

»Leteča vraga«

Te dni vrtijo v kinodvoranah po Gorenjskem ameriški film »Leteča vraga«, v katerem Stan Laurel in Oliver Hardy z resnimi obrazi pope-ljeta gledalce mimo vseh mogočih in nemogočih komičnih peripetij. Vse se seveda zanju srečno konča.

Film nudi uro in pol prijetne zabave in sproščene smeha, zategadelj si ga bo prav gotovo ogledala zlasti mladina, pa tudi strejšim bo zdrknila po obrazu marsikatera solza smeha.

—ko

»Čudežni otrok«

Med številne povprečne filme ameriške povojne filmske produkcije, ki pa vendarle nudijo gledalcu nekaj zabave, sodi tudi film »Čudežni otrok«. Film pripoveduje zgodbo o mladi umetnici — pianistki, ki se v borbi za vsakdanji kruh posluži zvižaje in se napesled po bolj ali manj domiselnih zapletljajih pretolče do obveznega »happy end«. Seveda je zgodbi dodan še obvezni ljubzenski trikot.

Režiser je prikazal v filmu dobršno mero smisla za situacijsko komiko in hiter filmski tempo, medtem ko glavna protagonistka, June Allison in Van Johnson uspešno rešujeta svoji vlogi in s tem nudita gledalcem uro in pol prijetnega razvedrila. — Verjetnost zgodbe pa je drugo vprašanje.

—aa

Jesenska kombinacija ozkega športnega krila in plašča iz karirastega blaga. Če ste veliko na poti, se brez oklevanja odločite zanjo

Več barv, toda skladnih

Težnje moderne notranje arhitekture

Tudi najskromneje urejeno stanovanje dobi svežino in živahnost, če nam uspe okusno razporediti barve raznih prevlek za pohištvo, barve divana, blazine ali zastora in jih vskladiti z barvnim tonom sten, stropa in vrat. Za moderno ureditev stanovanj skladni medsebojni odnosi mnogo pomenijo, ker je barva važen činitelj pri ustvarjanju človekovega razpoloženja. Vsakdo od nas se dosti bolje počuti v svetlem in vedrem domu s posameznimi živahnimi barvnimi poudarki, kot pa v mračnem, pustem in žalostnem prostoru.

Da boste ob barvanju svojega stanovanja mogle izbrati najustreznejše one, si preberite v naslednjih vrsticah nekaj nasvetov.

Ako želite prepleskati veliko površino zidu v poljubni sobi, izberite temnejše in jasnejše barve. Za manjše ploskve pa uporabite svetle, manj opredeljeno nianse. Če vam kak barvni odtenek ne ugaja prav posebno, se zanj nikar ne odločite. Previsok strop obarvamo vedno s temno barvo, ki naj prehaja na stene do tiste višine,

ki jo smatramo za strop najidealnejšo. Pri pleskanju stanovanja ne boste nikoli pogrešili, če izberete sledeče nianse: sivo, belo ali beige. Enako barvo uporabite tudi za barvanje velikih komadov pohištva, kot je n. pr. divan, postelja ali naslanjač. V primeru, da se odločite pri stenah za preveč poudarjeno in močno barvo, morate spremeniti tudi barvo pohištva, kar je seveda zvezano z velikimi izdatki.

V moderni notranji arhitekturi se uporablja mnogo različnih barv za posamezne stene v eni in isti sobi. Lahko n. pr. prepleskate strop in eno steno z enako temnejšo barvo. To daje sobi nov in zanimiv videz. Tudi ne smete pozabiti, da je svetloba že sama po sebi barva. Zaradi tega osredotojite svojo pozornost na svetlobne učinke različnih svetilk, sonca, zastora in podobno na tiste barve, ki jih želite uporabiti za barvanje sobe ali pohištva.

Za vse stanovanje nikakor ne smete uporabiti samo ene barve. To učinkuje zelo dolgočasno. Pri tem pa je treba seveda pozati, da sobe, ki so med seboj povezane, harmonirajo v barvnih niansah, če so vrata odprta. Pri tem vam bo v veliko pomoč izbira prehodne barve za vrata, ki povezujejo oba prostora.

Preveč barv v eni sobi tudi ne učinkuje estetsko. Odločite se za razne nianse vaše najljubše barve ali za nevtralne tone v temnejših odtenkih. Na ta način ne boste nikoli pogrešile, temveč vedno dosegle harmonijo. V primeru, da ne nameravate na novo prepleskati vseh sten svoje sobe, lahko razporedite poedine dele barv v svojem stanovanju na tale način: okrasite svoj kavč, divan ali naslanjače z običajnimi blazinami, prevlečenimi z jasnimi barvami na vzorčastem kretonu. Prav lahko vskladite tudi za-

store ter dosežete z dobro izbiro kretona okusne in moderne učinke.

Ob koncu še kratka oznaka posameznih barv: modra barva je mrzla in deluje na razpoloženje pomirljivo. Rumena je topla in vzbuja dobro razpoloženje. Zelena barva je hladna, njen učinek na razpoloženje pa je osvežujoč. Topla je nadalje tudi rdeča barva, ki pa utruja.

Če belo prepleskani sobi dodaste poudarke toplih barv, bo soba učinkovala na vas veselo, medtem ko akcenti mrzlih barv v beli sobi delujejo pusto in žalostno. Za temne sobe izberite belo barvo, ker boste na ta način dosegle v njej več prostranosti in svetlobe.

Recepti

Cela paprika za nadevanje

Zelena mesnata paprika, sol, na 1 liter vode 2 zvrhani žlici soli.

Oprano in očiščene paprike brez semena posolimo znotraj in zunaj. Tako jih pustimo stati nekaj ur. Nato paprike na cedilu ali kakšni tkanini odcedimo. Medtem prevremo in ohladimo osoljeno vodo. Paprike denemo drugo v drugo in jih po več skupaj sproti vlagamo v kozarec, škaaf ali kad. Ko je posoda polna, položimo na vrh prtiček, nato deščice in še kamne. Če vse to nalijemo toliko vode, da pokrije vso posodo. Oskrbujemo jih kot kisló zelje. Pred uporabo paprike nekaj časa namakamo v mrzli vodi, da niso preveč slane.

Jed, pripravljeno s tako konservirano papriko, solimo šele, ko je kuhana.

Češplje v vinu in kislu

3 kg češplj, 1 kg sladkorja, 1 dkg cimetove skorjice, 5 g klinčkov, pol litra rdečega vina, pol litra vinskega kisa.

Zrele, zdrave češplje obrišemo s čistim prtičem in jih večkrat prebodemo z zobotrebcom. Sladkor, kis in dišave dobro prekuhamo, dodamo vino, prevremo in v tej tekočini postopoma kuhamo češplje. Ko so mehke, jih pobereemo in denemo v pripravljen kozarec ali lonec. Ostalo tekočino še pokuhamo, da se zgosti in zlijemo na češplje. Čez nekaj dni tekočino prevremo, pene pobereemo, ohladimo in zlijemo na češplje. Zavežemo.

Mešana marmelada

2 dela jabolok, 1 del zrelega paradiznika, 1 del breskev, 1 del korenja, 1 del češplj, pol dela nezrelih jabolok. Na 1 kg mezge 60 do 80 dkg sladkorja.

Sadje, paradiznik in korenje operemo, ga očistimo in zrežemo na kose ter omeščamo v dobro položeni posodi, v katero smo prej nalili malo vode. Nato vse skupaj pretlačimo, sthamo in kuhamo tako dolgo, da se mezza zgosti. Zdjaj prideneemo odmerjeni sladkor in zopet kuhamo toliko časa, da je marmelada gosta.

Ne kuhajmo preveč mezge hkrati! Med kuhanjem naj stalno močno vre. Da se ne bo prismočila, jo pridno mešajmo. Segrete kozarce napolnimo in takoj zavežemo. Shranimo popolnoma hladne.

Jabolčna marmelada

1 kg jabolok, 2 kg češplj, tri četrti kg sladkorja.

Oprana in očiščena jabolka s peščičem vred in razkoščičene češplje zmehčamo v posodi, v katero smo nalili malo vode. Nato vse skupaj pretlačimo. Mezgo tako dolgo kuhamo, da postane gostljata. Potem prideneemo sladkor in zopet kuhamo, da se povsod zgosti. Napolnimo z njo (kozarci naj bodo zvrhani) segrete kozarce, jih urno zavežemo z dvojnimi pergamentnimi papirjem ali s celofanom.

Ohlajene shranimo v temnem in hladnem prostoru.

Sadna krema

38—40 dkg pretlačenega sadja (surovega, dušenega ali vložnega) sladkorja po okusu, limonina lupinica, 5 listov želatine, 2 beljaka in osminka litra smetane ali 4 beljaki ali pa četrt litra smetane.

Zelatino namakamo pol ure v majhni količini mrzle vode, sadje pretlačimo (mora biti gostljata), ga sladkamo in mu dodamo sesekljano limonino lupinico. Zelatino vzamemo iz vode, jo stisnemo, da se voda odteče, nato jo raztopimo v 3 žlicah tople vode, jo pretlačimo skozi sito ali gosto cedilce k sadni mezzi, dobro premešamo in vse skupaj postavimo na hladno. Vmes lahko zamešamo nekaj celih ali na debelo narezanih sadnih plodov. Ko se začne krema trditi, zamešamo vanjo še sneg ali stepeno smetano.

Za to kremo lahko uporabimo rabarbaro, jagode, borovnice, češplje, marelice, breskve, jabolka itd.

Ocvrta jabolka

Iz testa, opisanega v prejšnjem receptu, hitro pripravimo prav okusno pecivo. Jabolka zrežemo na prst debele rezine, jim izdoblamo peščiče, rezine pa pomočimo v pripravljeno testo in ocvremo v vročem olju ali masti. Ocvrte rezine naj se dobro osuše, da niso mastne, nato jih posujemo s sladkorjem, po želji pomešanim s cimatom.

Malomarnost krade denar

Kolikokrat se ta ali ona družinska mati pritožuje, in to dostikrat po pravici, da ne more z možem plačo družini oskrbeti vsega potrebnega. Malokdaj pa pomisli, da je v neki meri tudi sama kriva, da se le s težavo prerine do konca meseca.

Po daljših proučevanjih so namreč dognali, da se celo v najbolj varčnem gospodinjstvu vrže proč 2 do 5 odstotkov nakupljenega živeža. Pri manj natančni gospodinji pa znaša ta poratek 10 do 15 odstotkov. Nemarna potrošnja se opaža n. pr. v vsakodnevem prekipevanju mleka, ali če nakupiš preveč zelenjave in ta zgine, oziroma če ne odmeriš pri kuhi pravih količin ter nato zlivaš odvečno hrano v pomije.

Prevelikih izdatkov so marsikdaj krive tudi majhne nepazljivosti! Kolikokrat pustiš zastoj goreti luč, ne zašiješ pravočasno luknje in vržeš nogavice ali raztrgano srajco kar proč. Pogosto tudi treskaš z vrati. Ko se pokvarijo, moraš pa mizarju odšteti stotake. Da ne govorimo o okvarah pri vodnih pipah in prahih v kopalnici! Če nepazljivost zneso dnevno samo 10 dinarjev, kar je najmanj, je v nekaj letih že lepa vsota, ki bi se sicer lahko prihranila.

Koliko zlatega časa zgubiš s praznim klepetanjem! Preračunaj, kaj bi v tem zgubljenem času naredila in prihranila!

Potem pride še pozabljenost. Pozabljeni dežniki, zgubljeni robci, zgubljeno knjige in celo denar in podobno. Nazadnje še nemarnost pri pažnji na stanovanje, katere so pa največkrat krivi moški. Z blatnimi čevlji

DRAGOCENI VITAMINI V RUMENJAKU

Jajca so med živili, ki vsebujejo vitamine, na prvem mestu. To tudi ni čudno, saj se iz jajca izleže piščanček, ki potrebuje mnogo vitaminov za svoj razvoj. Piščancu pa ni potreben vitamin C, zato je to tudi edini vitamin, ki ga v jajcu ni. Pač pa najdemo v jajcu vitamine A, B, D, E in G. Poleg jeter in ribjega olja so jajca edino naravno hranivo, ki vsebuje vitamin D. V Ameriki povečujejo intenzivnost vitamina D v jajcih tako, da dajejo kokošim ribje olje. Jajca vsebujejo tudi lecitin, ki je potreben živcem in možganskemu tkivu.

Vse te izredne vrednosti jajca vsebuje predvsem rumenjaki. Beljak ima le beljakovine, proteine in vodo. Zato marsikatera dieta priporoča samo rumenjake. Rumenjaki je lahko prebavljivi v vsaki obliki, najsi je kuhan ali pšen. Ljudje navadno mislijo, da so mehko kuhana jajca lažje prebavljiva od trdo kuhanih. Trdo kuhano jajce je težko prebavljivo le, če ga dobro ne premešamo s slino.

Za otroke in za okrevajoče bolnike je zaradi izredne vitaminske vrednosti posebno priporočljiv rumenjaki, začnjen z limoninim ali pomarančnim sokom, ki vsebuje vitamin C. Barva lupine ni v nobeni zvezi s kakovostjo jajca, čeprav to nekateri napak tolmačijo. Pač pa je barva rumenjaka v zvezi z vitaminsko in hranilno vrednostjo jajca. Rumeno barvo ustvarja rumena snov, ki je v tesni zvezi z vitaminom A. Čim bolj je torej rumenjaki rumeni, tem več vitamina A vsebuje.

grejo na preprogo, z ogorkom prežejo prt. Sinček, ki je že odrasel, razmeče perilo in če kaj umaže, mu je malo mar, koliko milo stane. Guga se na stolicah in ko so noge stola razmajane, ga ne briga, da mora oče kupiti novega.

Vse te »malenkosti« odtegnejo po znanstvenih računih od 8 do 20 odstotkov dohodka. Tega malomarni ljudje niti ne opazijo. Številke dokazujejo, da bi gospodinja do 50. leta starosti lahko prihranila toliko denarja, kot znaša petletna plača. Izračunajte same in prepričale se boste, da je to resnica!

»Velika sodobna kuharica«

je za vsako kuhinjo nepogrešljiva

V založbi »Naša žene« je te dni izšla druga, izpopolnjena izdaja »Velike sodobne kuharice«, ki jo je uredila strokovna sodelavka Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva Andreja Grum. Strokovne sestavke so razen nje prispevale še gospodinske strokovnjakinje Josipina Levstek, Mica Pleško, Marjeta Prašnikar, Marija Rapoc, Marica Slajmer, dr. Damjana Bebler in ing. arh. Branka Tancing.

Nova kuharska knjiga pomeni za vsako ženo dragocen pripomoček pri vsakdanjem gospodinskem delu. Razen preizkušenih receptov vsebuje tudi obširno razlago o sestavi pravilne prehrane in njenem pomenu za ljudsko zdravje. Tabela o kalorični vrednosti živil nam bo pri sestavljanju jedilnikov marsikdaj prišla prav. Z lastnostmi posameznih hranilnih snovi pa nas ob koncu I. dela podrobneje seznanja Andreja Grumova.

II. del obsega splošna kuharska navodila, primere jedilnikov in prispevke dr. Beblerjeve o napakah, ki se najpogosteje pojavljajo v naši prehrani. Dejstvo je, da je hrana lahko

še tako okusno pripravljena, vendar nam ob neenakomerni razporeditvi obrokov in slabi sestavi jedilnikov je malo ali nič ne koristi.

Kuharske recepte, ki so večinoma preprosti in prilagojeni sodobnim razmeram, najdemo v III. delu knjige. Preračunani so za 10 oseb, s čemer bo zlasti ustrezno tečajem in večjim kuhinjam v socialnih, vzgojnih in zdravstvenih ustanovah ter menzah. Za zadnje je znano, da je priprava in sestava hrane pomanjkljiva, in to največkrat zaradi neznanja.

V IV. delu so navodila za konserviranje vseh vrst živil. O postrežbi beremo v V. delu. Sledi sebstav ing. Tancigove. V njem nas seznanja z opremo sodobne kuhinje, ki nam omogoča boljše organizacijo dela. Za gospodinjstvo bo to tudi vzpodbuda za razmišljanje o praktičnejši razvrstitvi posameznih kosov kuhinjskega pohištva.

»Velika sodobna kuharica« vsem bralkam najtopleje priporočamo.

J. O.

Ona in znanke

Še sedaj, ko so spomni, kako ji je bilo takrat vedno hujo pri srcu in kako je nemo trpela, jo kar nekaj stisne v grlo. Se danes, čeprav ni od tega niti tako zelo dolgo...

Ko so je pred dobrimi desetimi leti poročila, je v srcu spletla skupno s svojim možem toplo družinsko gnezdece. V mislih je že božala svoje otroke. Ponosna bo nanje, to je že takrat vedela. In ne bo imela le enega, marveč vsaj dva otoka. O tem sta se z možem že zdavnaj bila pomenila, in...

Vse je bilo tako, kot je zmeraj na začetku zakona. — Lepo, zelo lepo.

Prvi otrok, fantek, je pri porodu umrl. Kako je bilo mladima zakoncema hujo, menda razume vsakdo, ki ve, kaj so otroci, ki ve, kaj se pravi želeli si otrok. Iskra grenkobe je po tem žalostnem dogodku našla pot v njuni sicer srečni srci. Zlasti še v njegovo srce.

Temna senca grenkobe je poslej večkrat zastrla vesela čustva, tembolj ko

je opažala, da otrok ni več.

Sama tega ni mogla verjeti. Priliskala je na kljuko mnogih ordinacij zdravnikov-specialistov. Toda povsod je dobila vedno isti odgovor:

»Gospa, nič ni opaziti takega, kar bi onemogočalo, da bi zopet postali mati. — Potrpajte...«

Ni si in ni znala tega razlagati. Znanke, ki so jo srečavale, so jo vedno nekako pomenljivo pogledovale in se nasmehnille ob pogovoru o otrocih.

»Veste, žena, ki ni rodila, sploh ne ve, kaj se to pravi.« so se običajno vprico nje pogovarjale. »In otroci? — Kajne, kakšne težave, no in tudi lepi trenutki so z njimi...«

»Da da, kdor tega ni poskusil, sploh ne ve... Ne, take ženske pravzaprav niti niso prave ženske, kajne?...«

Kolikokrat so ji zvenele te besede v ušesih in skoraj vedno se ji je kar zamračilo pred očmi, ko jih je slišala. »Nisem matis, ji je venomer odmevalo v srcu.

»Saj sem bila vendar mati, saj sem rodila otroka, saj vem, kako je to lepo, saj sem si venomer tega želela in si še želim... Toda, jaz nisem kriva... nisem... — Kako to boli...«

Po dolgih letih je zopet začutila, da bo mati. — Kaj bi govorili, kako je bila srečna. Dolgoletno nezaupanje vase, zagrenjenost in tesnobna trpkost so ji mahoma zginili iz zavesti. Postala je veselejša.

»Mati bom,« je vsakomur tiho začepetala od veselja. »Končno...«

Povsem gotova sicer ni bila, ker zlih slutenj, ki so se ji vcepile v zavest po prvem porodu, ni mogla kar tako odgnati.

Rodila je punčko, ki ima danes že dve leti in pol in že zna lepo reči: »Ma-ma!«

Vsak dan hodita roditelja s hčerko na sprehod. Ponosa, ki jima sije z obraza, ne moreta skriti. In ga tudi nočeta skrivati.

Sedaj se znanke ne spogledujejo več, ko jo srečajo, niti se ji več ne posmehujejo.

Ob srečanju pa prekrije njihova lica rahla rdečica, ki jo pa opazi samo Ona... I. AUSEC

Mladosten športni kostim z usnjenim pasom in rokavicami v ustreznem barvnem odtenku

PRAKTIČNI NASVETI

Jajčne lupine lahko koristno uporabimo za čiščenje stekla in kristala. Zdrobljeno denemo v vodo, v kateri nato omenjene predmete umijemo. Steklo bo postalo hitro svetlo in prozorno. Na enak način očistimo tudi steklenice, ki se jim je na dnu napravila obloga. Lupine pustimo v njih nekaj časa stati namočene v vodi.

Rjaste madeže odstranimo z limoninim sokom, za tem pa moramo tkanino še nekaj časa držati nad paro vrele vode.

Mastne madeže odstranimo z žametom na ta način, da umazano mesto zdrgnemo s prerezano rdečo čebulo. Ko se blago osuši, ga zlikamo z leve strani.

Mali oglasi

Ugodno prodam štedilnik — Mira Stubelj, Gorenja Sava 10, II. nadstropje. Ogled popoldne.
 Iščem sobo v Kranju - okolici, v prostem času pomagam v gospodinjstvu. Naslov Stražišče 94.
 Zamenjam družinsko stanovanje v Ljubljani za enakega v Stražišču, Kranju ali bližnji okolici. Naslov v upr. lista.
 Zamenjam sobo s kletjo, drvarnico in vrtom za večjo v centru. Naslov Primskovo 130/I.
 Prodajam kravo — plemensko, dnevno 6 litrov mleka. Omajc Ivan, Zg. Bitnje 106, p. Zabnica.
 Prodajam 2 gume za gumi voz kompletne z obroči (16 colski). Naslov v upravi lista.
 Izgubljen usnjeno rokavico od Most pri Komendi do Senčurja vrnil proti nagradi: Ludvik Zibert, Struževce 20.
 5000 din nagrade ali posojila dam za opremljeno sobo v Kranju ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista.
 Prodajam bel kombiniran otroški voziček v zelo dobrem stanju. Naslov v upravi lista.
 Inštruiram vse predmete za nižjo gimnazijo — uspeh zagotovljen. Poudarbo oddati na upravo lista.
 Prodajam dobro ohranjen kavč, mizo in stolice. Cena ugodna. Naslov Primskovo 29, vsak dan od 16. do 18. ure.
 Razprodajali bomo po zelo ugodnih cenah: kadi za namakanje sadja, rabljeno kuhinjsko posodo, porcelanaste krožnike, jedilni pribor in drugi kuhinjski in hišni inventar ter nekaj tekstila. Razprodaja bo v ponedeljek 15. t. m. na dvorišču Gostilne Peterček v Kranju.
 Likvidacija biv. »Gostinstva« Kranj.

Kino

KINO »STORŽIC« KRANJ
 12. oktobra amer. barvni film »Overland Pacifik« ob 16., 18. in 20. uri. V glavni vlogi: Jack Mahoni, Peggy Castle.
 13. oktobra amer. barvni film »Overland Pacifik« ob 16., 18. in 20. uri. V glavni vlogi: Jack Mahoni, Peggy Castle.
 Ob 22. uri premiera ameriškega filma »Upor na ladji Bounty«, v glavni vlogi Clark Gable, Ch. Laughton.
 14. oktobra ameriški film »Upor na ladji Bounty« ob 9.30 uri, v glavni vlogi Clark Gable, Ch. Laughton.
 Ob 14. uri amer. film »Čudežni otrok«, v glavni vlogi: June Allyson, Van Johnson.
 Ob 16., 18. in 20. uri »Overland Pacifik« amer. barvni film zadnjikrat, v glavni vlogi: Jack Mahoni, Peggy Castle.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO
 13. oktobra ob 19.30 uri »Upor na ladji Bounty« amer. film, v glavni vlogi: Clark Gable, Ch. Laughton.
 14. oktobra ob 15., 17.30 in 20. uri »Upor na ladji Boutny« brez tednika, ameriški film, v glavni vlogi: Clark Gable, Ch. Laughton.

KINO »SVOBODA« STRAZIŠČE
 13. oktobra amer. film »Čudežni otrok« ob 19.30 uri.
 14. oktobra ameriški barvni film »Overland Pacifik« ob 14. uri. Ob 16., 18. in 20. uri ameriški film »Čudežni otrok.

KINO NAKLO
 13. oktobra italijanski film »Kruh, ljubezen in fantazija« ob 19.30 uri.
 14. oktobra italijanski film »Kruh, ljubezen in fantazija« ob 17. in 19.30 uri.

KINO »RADIO« JESENICE
 12. oktobra ameriški barvni film »Gog«, predstave ob 18. in 20. uri, danes zadnjikrat.
 13. oktobra premiera amer. barvnega filma »Žena z neapeljskih ulic«, predstave ob 18. in 20. uri.
 14. oktobra amer. barvni film »Žena z neapeljskih ulic«, predstave ob 10., 18. in 20. uri. Ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE
 12. oktobra ameriški barvni film »Južno od Sahare«, predstave ob 18. in 20. uri, danes zadnjikrat.
 13. oktobra ameriški barvni film »Gog«, predstave ob 18. in 20. uri.
 14. oktobra amer. barvni film »Gog« predstve ob 16., 18. in 20. uri. — Ob 16.30 uri matineja mladinskega filma.

Veleželeznina „Merkur“ Kranj

raspisuje mesto stalnega prevoznika s konjsko vprego.

Pogoji: dobri konji in zadostno število voz. — Interesenti naj pošljejo ponudbe do 20. t. m. na podjetje. Nastop s 1. novembra 1950.

AVTOBUSNO IN TURISTIČNO PODJETJE SAP — TURIST BIRO LJUBLJANA

uvaja na avtobusni progi Jezersko—Kranj—Ljubljana naslednjo spremembo voznega reda od 15. oktobra 1950 dalje:

1	3		3	2	3
6.10	18.00 odh.	Jezersko	prih.	9.40	17.40
6.50	18.40	Preddvor		8.56	20.56
7.15	19.05	Kranj		8.35	20.35
7.50	19.40 prih.	Ljubljana	odh.	8.00	20.00

1. Obratuje vsak dan
2. Obratuje ob delavnikih
3. Obratuje ob nedeljah in državnih praznikih.

Potniki, poslušajte se ugodnih avtobusnih zvez Avtobusnega in turističnega podjetja SAP — Turist biro — Ljubljana.

Opozorilo

KOMUNAL. PODJETJE SK. LOKA opozarja vse svoje pokojnikov, ki so pokopani na pokopališču: Skofja Loka, Stara Loka in Reteče, da grobove v redu vzdržujejo in da poravnajo že zapadlo najemnino za nadaljnjih 10 let. Vse zapuščene in neplačane, kakor tudi plačane in zapuščene grobove pod podjetje oddalo v najem novim interesentom.
 Nadalje opozarjamo najemnike obzidnih prostorov in lastnike grobnic, pri katerih so spomeniki in ostale kamnoseške postavitve v slabem in nerednem stanju, da jih nemudoma uredijo. Spomeniki grobnic in grobišč, ki segajo nad zidno ograjo, morajo biti od zadnje strani primerno obmetani in očiščeni, da ne kvarijo zunanje izgleda ter da se ne kvarijo zidna ograja pokopališča.
 Z vsemi neoskrbovanimi in neurejenimi grobišči in grobnicami bo podjetje razpolagalo.

Nesečje

Marijo Kociper, 20-letno delavko v Mestni vrtnariji Kranj, je fant zabel s kuhinjskim nožem v levo ramo. Bila je poslana v ljubljansko bolnišnico. — Leon Oman, delavec v IBI Kranj, stanujoč v Cegelnici pri Naklem, so je pri razstavljanju kolesa na jezu ponesrečil. Nad 100 kg težko kolo mu je padlo na nogo in mu poškodovalo prste.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Kaj ima na spovedu

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 12.00 in 22.00 uri. Prva jutranja poročila ob nedeljah pa so ob 6.05, vesti o športnih dogodkih boste slišali ob 21.00 uri, oddajo »Zelela ste — poslušajte« ob delavnikih ob 14.40 in ob nedeljah ob 14.15 uri. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo poslušajte vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 12. OKTOBRA

- 8.00 Zbori pojo slovenske narodne in umetne pesmi.
- 8.30 Radijski roman - William Woods: Manuela X.
- 9.45 Radijska šola za nižjo stopnjo — Niko Kuret: Potovanje v deveto deželo.
- 10.15 Popevke in ritmi.
- 11.00 Za dom in žene.
- 12.00 Pesmi raznih narodov.
- 12.40 Nekaj Chopinovih mazurk.
- 15.40 Utrinki iz literature — Marcel Ayme: Eksekutor — II.
- 16.00 Popoldanski simfonični koncert.
- 17.10 Športniki, pozor!
- 18.00 Spoznavajmo človeka.
- 18.15 Skladbe slovenskih avtorjev po-

Strelci ob krajevnem prazniku v Preddvoru

Strelska družina »Tugo« v Preddvoru je za tretji krajevni praznik organizirala četverboj z vojaško puško na domačem strelišču. Sodelovale so družine s Predoselj, Preddvora, Vi-sokega in Gorič. Tekmovali so za prehodni pokal ZB Preddvor v 5-članskih ekipah (150 možnih krogov).
Vrstni red tekmovalca: I. mesto Predoslje 482 krogov, II. mesto Preddvor 463 krogov.
Posamezniki: I. mesto Rado Čarman 104 krogi, Jože Kavčič 103 krogi. — **Preddvor:** I. mesto Janez Mehle 109 krogov, II. mesto Jože Lombar 92 krogov. Prehodni pokal ZB je osvojila ekipa strelske družine iz Predoselj. Najboljši so prejeli diplome. C.

Veliko strelsko tekmovalje na Kokrici

V nedeljo, 14. oktobra bo strelska družina »Frano Mrak« iz Predoselj praznovala 2. obletnico razvija strelskega prapora. Na ta dan bo dopoldan v združenem domu na Kokrici veliko strelsko meddružinsko tekmovalje najboljših strelskih ekip na Gorenjskem, nad katerim bo imel letos pokroviteljstvo Martin Košir, predsednik občinskega odb. SZDL Kranj. Popoldne ob 15. uri bo slovesna podelitev pokala SZDL občino Kranj, diplom in nagrad najboljšim strelcem. C.

„Kamnik“ : „Svoboda“ (Duplica)

V nedeljo je bila na stadionu v Mečinjah odločilna nogometna tekma za jesensko prvenstvo v kamniški skupini med glavnima nasprotnikoma »Kamnik« in »Svoboda« z Duplice. V tej skupini sodelujejo v konkurenci »Kamnik«, »Domžale«, »Svoboda« z Duplice, »Tabor« iz Ihana in »Mengeš«, izven konkurence pa 7e »Odr« B in »Jadran« iz Ljubljane ter druga moštva klubov kamniške skupine. Oba nasprotnika sta šla v boj z istim številom točk, pač pa je imel Kamnik boljšo diferenco v golih, pri čemer bi mu tudi neodločen rezultat zagotovil vodstvo na prvenstveni lestvici. Zal je moral Kamnik nastopiti oslavljen, ker še nekateri igralci niso okrevali od poškodb v zadnjih tekmah. Zanimanje občinstva je bilo veliko, posebno mnogo je bilo navijačev iz Duplice...
 V živahni igri je zmagal Kamnik. Kamničani so bili boljše moštvo in so zmago zaslužili. Sodnik Savinec je sodil energično in objektivno, kar je bilo potrebno, saj je občinstvo včasih prekoračilo meje dostojnega navija-nja.
 V predtekmi je »Odr« B iz Ljubljane premagal »Kamnik« B z 12:0 (5:0).

OBVESTILO

Obveščamo vse vojaške vojne in nesrnodobske invalide NOV, invalide dela in invalide iz mladosti, da bo dne 28. oktobra 1950 II. Gorenjsko prvenstvo invalidov v kegljanju, šahu, namiznem tenisu in streljanju.

Prvenstvo v kegljanju bo na Bledu, v streljanju in namiznem tenisu na Jesenicah in v šahu v Radovljici.

Vsak invalid lahko nastopa samo v eni športni disciplini. Invalidi! Prijavite svojo udeležbo na tem tekmovalju pri Občinskih odborih Zveze vojaških vojnih invalidov, kjer boste prejeli tudi ostale informacije. Pohitite s prijavi, ker jih sprejemamo le do 20. oktobra 1950.

Okrajni odbor Zveze VVI Kranj

20.00 Veseli večer.
 21.00 Igramo za ples in razvedrilo.

NEDELJA, 14. OKTOBRA

- 6.00 Poskočne domače viže za prijetno nedeljsko jutro.
- 7.35 Zabavne melodije.
- 8.30 Otroška predstava — Friedrich Feld: Almazarski vodnjak.
- 9.45 Še pomnite tovariši — Miloš Jakšec: Strahu ni, je samo dolžnost.
- 10.15 Nedeljski simfonični koncert E. Nikolaj Reznicek: Doma Diana, Uvertura Sergej Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester št. 3 v d-molu — Zoltan Kodaly: Plesi iz Galante.
- 11.35 Lahka glasba.
- 12.10 Opoldanski glasbeni spored.
- 16.00 Pripovedke o Prekmurju (reportaža).
- 16.15 Glasbena medigra.
- 17.30 Radijska igra — Gogolj: Plašč (ponovitev).
- 18.30 V zabavnem ritmu
- 20.00 Večerni operni koncert.
- 21.00 Kulturni razgledi.
- 22.15 Nočni koncert — Milan Ristić: Druga simfonija Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester št. 3 v C-duru.
- 22.15 UKV program: Plesna glasba.
- 18.30 Jezikovni pogovori.

TROPSKA SIMFONIKA

Ah, če bi Sam in jaz ali vsaj eden od naju prišel k razstreljevalnemu oddelku! Potem bi mogla pobegniti, dokler je v najinih trpinčin dušah še trohica prožnosti. Kajti brez dinamita nočeva tvegati, zaradi ogromnih psov, ki begunca, če ga dohitita, enostavno raztrgata kot se je to nedavno zgodilo s Pedrom. Hotel je pobegniti, pa ni prišel daleč.

Razen dinamita, ki ga moreva ukrasiti le, če bi delala pri razstreljevalni izmeni, imava že vse drugo.

Ponchos iz gumija, vžigalice iz škaticah iz pločevine, nekaj mesnih konzerv, čaj, majhen aluminijast lonček in kinin proti mrzlici v pragozdu. Tudi žepni kompas s slabim zemljevidom imava in celo puško za šibre, ki se jo da razstaviti, s petindvajset patronami. Vse to sva si nabavila počasi in previdno v teku dolgih tednov in za drag denar pri Zidu. In ker sva te stvari zakopala v tleh naše barake, pod najinima mrežnicama, morava kmalu odriniti, da se nama ne pokvarijo.

Dinamit! Kraljestva sicer ne bi dal za eno samo patrono tega nevarnega razstreliva, ker ga nimam, pač pa rad in z veseljem pet, da celo deset let življenja. Ali dvajset in celo več, če bi imel zagotovilo, da bom ostanek lahko preživel sicer skromno, toda svoboden, prost, daleč od Choca...

PUNT PLATINSKIH SUZNEV

Nihče ne ve, kako je pravzaprav prišlo do tega, kajti prav ni bilo nikakih. Voditeljev nismo imeli in nihče od nas, moččičih, zgaranih, z mrzlico in mrčesom vseh vrst obloženih možkih ni nikdar niti poskušal organizirati kakršnokoli misel na to. In vendar se je zgodilo! Duševno razpoloženje, ki je povežavalo tajinstvene želje in neizražene načrte nas zatiranih med seboj, je netilo iskre. Razrastle so se v mogočen zubelj, ki pa je v začetku še utesnjel divjal le v naši notranjosti, dokler se mu ni pridružila nova zadnja iskra. In v petih minutah so se ustavili vsi stroji, dočim je devetsto tulečih in kot sami satani poskakujočih platinskih suznev vihtelo svoje surovo orožje in hlepelo po krvi civilizirane družbe...

Popoldne je bilo in vse nebo je žarelo kot en sam plamen. Obris pragozda in koč so se izgubljali v gostem ozračju in torice presunljivi kriki, medtem ko krožijo nad Chocom mrhonad jamami ter jaški je plala vročina kot žareča kovina. Vsak dih je utrujal in najmanjši gib je bil trpljenje.

Zraven mene je delal ogromen Litvanec, ki je prišel v Choco pred tremi tedni. Govoril je samo svoj materin jezik, niti besede kakega drugega jezika ni razumel. Pazniki in vo-jaki so zato nad tem velikim, ki je molče opravljal delo, že od vsega početka stresali svojo slabo voljo in jezo. Prve dni se je dobrohtno smehljaj, ko pa so ilovnate kroglice, ki so jih lučali vanj, in kamni le preveč skeleli in ko so mu nekega dne ponudili, da bi utešil silno žejo, vode, ki so jo namenoma osolili, se ni več smejal. Globoko sklonjen nad lopato, je škrtal z zobmi, njegove oči so se prekanjeno svetile in temna rdečica mu je hušknila pri vsaki potegavščini od tilnika prek obraza.

Tistega popoldneva, ko je zgoča narava obetala tropično nevihto, je pri Litvancu preskočila iskra v nakopičeno, pa doslej dušeno netivo in ga pri njem in pri nas vseh hipona razplamtela. Skilečji paznik, Don Pepe, je z vso močjo zalučal ostrorobot kamen na goli hrbet trpina poleg mene. Videl sem, kako je brizgnila kri, kako se je Litvanec vzpel, videl sem, kako se je njegovo oglato, široko obličje naenkrat spaciilo v gnusno masko gorile in zasiljal sem tuljenje, ki je za trenutke preglasovala bager. Z nekaj skoki je velikani planil po bregu jame navzgor. Don Pepe ni imel več časa seči po revolverju, ko je že priletel v brozgo kraj mene. Hotel se je dvigniti in spet je njegova desnica tipala po orožju za pasom. V divjem besu sem mahnil po njegovem hrbtu z lopato in ga spet porinil z obrazom naprej v brozgo. Nekaj časa je capljal, potem pa se je pobral, si za silo očistil obraz in lezel k robu jame. Tam zgoraj pa je stal razkoračen in obdan od žarke vročine Litvanec in visoko nad njegovo glavo je v jeklenih pesteh capljal vojak, ki ga je Litvanec pograbil pri strojnici. Cof! Tudi on je v naslednjem trenutku zakrmaril v blatno vodo. Litvanec mi je pomagal in zlezal sem iz jame ter se postavil kraj njega.

Bager za nami je prenegal klopotati, njegov strojnik je šinil, kot bi ga ustrelil, s stroja, pograbil lopato in poskakoval kot obseden okrog njega. Bager za bagrom je obstal in kjer je še ravnokar navaljevalo par polgolih mož z divjim navdušenjem na presenečene paznike in vojake, je zdaj nastalo iz njih na desetine in stotine borcev. Vsi stroji so utihnil in njihov premagani ropot se je umaknil živinskemu tuljenju iz

naših grl. In medtem ko zvene iz oddaljenih koč Štiriindvajse-Obris pragozda in koč so se izgubljali v gostem ozračju in torice presunljivi kriki, medtem ko krožijo nad Chocom mrhonad jamami ter jaški je plala vročina kot žareča kovina. Vsak dih je utrujal in najmanjši gib je bil trpljenje.
 Signal trobent se oglaš. Vojaki in pazniki v svojih svetlih uniformah beže na vse strani, pa se kljub zmedri počasi zbira-jo, postavljajo barikade in njihovi prvi izstrelki padajo med nas. V tem opazim sledeče: Kakih šestdeset mož s Samom na čelu se upre, ne meneč se za kroglice, ki brenče okrog njih, v samotem bager. S smehom in otroškim vriskanjem ga nagnejo, vendar brez škode, svinčena toča zasika nad našimi glavami. Še kar naprej drve, plešejo in se opotekajo na vse strani zamazani, oznojeni, samo v hlače obleženi možki, s klobuki na glavah. Z divjim krikom in smehom vihte svoje krampe in lopate kot upijanjeni od nenadne svobode. Videl sem, kako so na svoji poti dobesečno poteptali v blato paznika, ki so ga zajeli, drug se je zgrudil s preklano glavo, iz rane so vrel svetlorožnati možgani.

Tu so pograbili nekaj vojakov, jim iztrgali puške in pribili plakajoče reveže z njihovimi lastnimi bajoneti kot brcajoče brošče ob tla. Posebno zaovraženega seržanta so divje, neusmiljene pesti toliko časa tučale pod vodo, da se ni več ganil. Tri ali štiri strojnice drdrajo in dobro namerjen svinčen curek zareže široko brazdo v fronto mož, ki naskakuje zakladnico.

Dirjal sem sredi gosteg ruče drugih in kričal pri tem ravno tako kot ostali, stisnjenih zob in pljuvaje blato, z lopato v rokah, proti poslopju uprave. Nereden, pa vendar dobro merjen ogenj je redčil naše vrste, ki so se pa vedno znova spet polnile. Spotikal sem se nad trupli, ki so ugaslih oči strmeli vame, poskakoval sem čez široke mlakuže krvi in brcnil sem nazaj kot divja zver, če me je ranjenec prijel za nogo.

Kar naprej so se oglašale trobente in dajale signale. Naenkrat smo zaslišali divji, mnogoglasen grohot, pomešan z ostrimi vriski na pomoč iz ženskih grl. Tam je četa naših udrla v koč Štiriindvajsetih in je gospodarila v njih po svoje, dokler jih ni pregnal energičen in dobro izpeljan bajonetni napad vojakov.

Sicer pa so vojaki in pazniki pod notnim poveljstvom po-časni, toda gotovo osvajali postojanko za postojanko.

Gorenjsko poljedelstvo v številkah

Na Gorenjskem, ki je značilna industrijsko agrarna pokrajina, je okrog 7000 kmetijskih gospodarstev. Leta 1952 smo začeli načrtno pospeševati kmetijstvo. Lani so gorenjski kmetje pridelali 9870 t žita, 56.780 t krompirja, 6174 ton vrtnin in 41.820 ton krmskih rastlin. Hektarski donos pšenice je napredoval od 11,8 mc/ha v letu 1953 na 14 mc/ha, črna detelja od 40,7 mc/ha na 51,6 mc/ha. Ta uspeh je med drugimi pripomočki prinesla večja poraba umetnih gnojil. Leta 1952 je prišlo na ha obdelovalno zemljo povprečno 29 kg,

lani pa 146 kg umetnih gnojil. Če primerjamo hektarski donos na Gorenjskem s številkami iz drugih krajev in dežel, je stvar takale:

	pšenica kornuza krompir		
	me/ha	me/ha	me/ha
Gorenjske Slovenije	14	18	178
Jugoslavija	12,8	16,4	86
Avstrija	19,8	20,4	151
Zah. Nemčija	27,6	22,2	208
Italija	16,8	18,8	69

To številk povedo, da je gorenjsko poljedelstvo sicer napredovalo, da pa glede hektarskih donosov še dokaj zaostajamo za nekaterimi evropskimi državami.

Avtomobil, ki tehta vsega tristo kilogramov

V Češkoslovaški so začeli izdelovati male avtomobile na 3 kolesa — dva spredaj, tretje zadaj — ki tehtajo vsega 300 kg. Zmanjšanje teže so dosegli v glavnem na ta način, da je karoserija izdelana namesto iz kovinske pločevine iz impregniranega platna, razpetega preko lahkega ogrodja. Namesto avtomobilskega motorja ima ta avtomobil motor za motorna kolesa v zadnjem delu vozila. Razvije lahko brzino do 88 km na uro.

Most preko Gibraltarske ožine

Viseči most nad Gibraltarsko ožino bodo, kakor sporočajo iz Španije, začeli graditi. Dolg bo 14 km, podpiralo pa ga bo 14 ogromnih stebrov, na vsak kilometer eden. Širok bo 30 metrov in bo na njem prostora za dvotirno železniško progo, moderno avtomobilsko cesto in steze za pešce. Pod mostom bodo lahko neovirano plule tudi največje ladje.

Z VSEH VETROV

Ameriški tisk o predvolilni kampanji

Po pregledu, ki so ga napravili v uredništvu ameriškega lista »Editor« and Publisher« podpira v predvolilni kampanji 59% ameriških dnevnih časopisov (z 62% skupne naklade ameriškega časopisja) republikanskega kandidata Eisenhowerja. Demokratskega predsedniškega kandidata Stevensona podpira samo 17% listov s 12,8% skupne naklade. Skoraj četrtina vseh ameriških časopisov pa je v predvolilni kampanji ostala nevtralna in se ne poteguje ne za prvega ne za drugega kandidata, temveč prinaša samo nepristranska poročila o poteku predvolilnih priprav.

Najbolje oblečen človek v ZDA

Ameriški sindikat krojačev je proglasil za najbolje oblečenega človeka v Združenih državah predsednika ZDA Dwighta Eisenhowerja. Drugi po vrstnem redu je filmski igralec Marlon Brando, tretji na listi najbolje oblečenih Amerikancev pa je košarkaš Tedd Williams.

Na Marsu je hladno — tako sklepajo po elektromagnetskih valovih

Laboratorij za medplanetarne raziskave v Washingtonu je objavil, da je v letošnjem septembru, ko je bil Mars najbližje zemlji, s pomočjo radioteleskopa ujel elektromagnetske valove z Marsa. Po teh valovih sklepajo, da je srednja temperatura na Marsu izpod ničle.

Angleška vlada prodaja železnico

Angleška vlada je sklenila prodati 6 starinskih lokomotiv, 15 vagonov in 30 km železniškega tira. Gre za 1905. leta, v slabo naseljeni pokrajini Norfolk zgrajeno železnico. Predpotopni vagoni in lokomotive so prinašali železniški družbi toliko izgube, da je vlada sklenila, da železnico proda. Prebivalci pokrajine, v glavnem kmetje, ki jih je ta železnica povezovala z mesti, pa so sklenili, da bodo zbrali denar in kupili celotne železniške naprave.

Sredi oktobra cinemascop v Kranju

Sredi oktobra bomo v kinu »Storžič« gledali prvo cinemascop predstavo v Kranju: ameriški barvni film »Vzhodno od raja«. V kinu »Storžič« so te dni montirali nove aparature, ki omogočajo predvajanje filmov po cinemascop, widescreen in vistavision sistemu. V naslednjih mesecih bo kranjsko kinematografsko podjetje predvajalo po dva do tri cinemascop, oziroma vistavision filme mesečno. Med njimi bodo ameriški barvni film »Carmen Jones«, jugoslovansko francoski koprodukcijki barvni film »Michael Strogov« (izdelan po znanem romanu Julesa Vernea »Carski sel«) in ameriški barvni film »20.000 milj pod morjem«, moderna verzija Verneovega romana z istim naslovom — vsi trije v cinemascop tehniki. V sistemu vistavision, ki je še popolnejši od cinemascopa, ker daje močnejši vtis plastičnosti, pa bomo v prihodnjih mesecih videli ameriški barvni film »Držite tatus«.

ČUDOVITI NEBOTIČNIK

Empire State Building v New Yorku je najvišji nebotičnik na svetu. Nekateri televizijski stolpi so ga sicer prekosili v višini, toda človek se nikjer ne povzpne tako visoko, kot na ta stolp. Obiskalo ga je že kakih 20 milijonov ljudi iz vseh strani sveta. Samo njegov ogled donaja letno nad milijon dolarjev čistega dobička.

Z njegovega vrha je možno opazovati divjanje viharja in nevihte, bliskanje in grmenje, ne da bi pri tem bil človek v nevarnosti. Za to jamči železna zgradba stolpa. Strela je udarila vanj že 500 krat, 19 krat celo v enem samem neurju, vendar to ni imelo nobenih kvarnih posledic na zgradbi.

Številke o tej mogočni stavbi so kar zanimive. Empire State Building zavzema 800 kvadratnih metrov tal (tam kjer stane vsak površinski meter 2690 dolarjev), visok je 381 metrov, s televizijsko anteno na vrhu pa 449 metrov, železno ogrodje je težko 60.000 ton. Da bi dobili marmor, ki je na hodnikih in vežah, bi morali zaposliti vso proizvodnjo marmora Francije, Italije, Nemčije in Belgije za leto dni. V nebotičniku je nad 5000 kilometrov telefonskih in električnih kablov in 80 kilometrov cevi. Stopnišče od prtiličja pa do 102. nadstropja ima 1860 stopnic, k sreči pa je 72 dvigal, ki stalno delujejo. En človek ima vsak dan osem ur dela, da zamenja žarnice, ki so pregorele v eni noči. Vsak večer pa je na delu 300 snažilk.

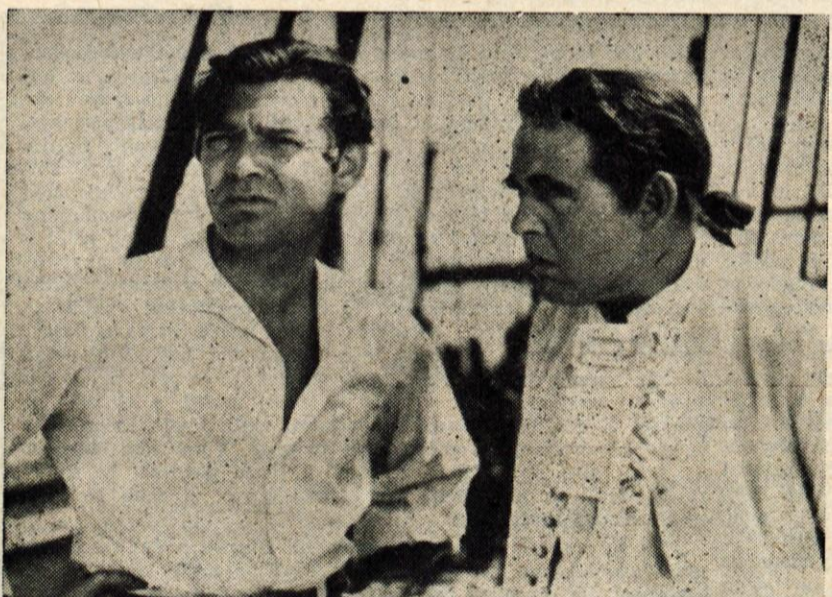
Toda to čudo moderne tehnike ne obiskujejo samo ljudje. Veliko je na njem tudi netopirjev in žuželk. Posebno v meglenem vremenu se vanj zaleti mnogo ptic selivk. Leta 1948 so v enem samem dnevu našli pod nebotičnikom 500 mrtvih in veliko številno ranjenih ptičev. Toda ne samo

GOZD NEBOTIČNIKOV — V KAMENITIH SOTESKAH MED NJIMI OSEMMLIJONSKO MESTO

TRJE POSNETKI IZ DVEH FILMOV, KI BOSTA V PRIHODNJIH DNEH NA SPOREDIH KRANJSKIH IN DRUGIH GORENJSKIH KINEMATOGRAFOV; IZ ITALIJANSKEGA FILMA »KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA« IN IZ AMERIŠKEGA »UPOR NA LADJI BOUNTY«. »KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJO« JE REŽIRAL LUIGI COMENCINI, V GLAVNIH VLOGAH NASTOPATA GINA LOLLOBRIGIDA IN ZNANI ITALIJANSKI REŽISER IN IGRALEC VITTORIO DE SICA; FILM JE ZBUDIL PO SVETU IZREDNO ZANIMANJE. »UPOR NA LADJI BOUNTY« JE IZDELALA MGM LETA 1936 IN JE BIL PROGLAŠEN ZA NAJBOLJŠI FILM TISTEGA LETA. REŽIRAL GA JE FRANK LLOYD, V GLAVNIH VLOGAH PA NASTOPATA ZNAMENITA AMERIŠKA IGRALCA CLARK GABLE IN CHARLES LAUGHTON. — ZGORAJ: VITTORIO DE SICA V FILMU »KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA«. LEVO: GINA LOLLOBRIGIDA V ISTEM FILMU. SPODAJ: CLARK GABLE IN CHARLES LAUGHTON V »UPORU NA LADJI BOUNTY«.

»MARSOVCEV« NI

Znani italijanski znanstvenik in upravnik velikega observatorija v Rimu Giuseppe Armellini je objavil članek, v katerem pravi, da na Marsu brez dvoma obstoje nižje oblike rastlinskega življenja, da pa ni ne »Marsovec«, ne kakršnihkoli drugih živih bitij, ki bi bila le od daleč podobna ljudem. »Znameniti kanali«, piše prof. Armellini, »ki so jih pogosto navajali kot dokaz za obstoj Marsovec, ničesar ne pomenijo. Neizpodbitno je dokazano, da ti kanali niso nič drugega kakor ogromne prirodne razpoke na površini Marsa.« Da bi podkrepil svoje trditve, da na Marsu ni mogoče življenja, podobno

našemu na zemlji, navaja prof. Armellini tri dokaze:

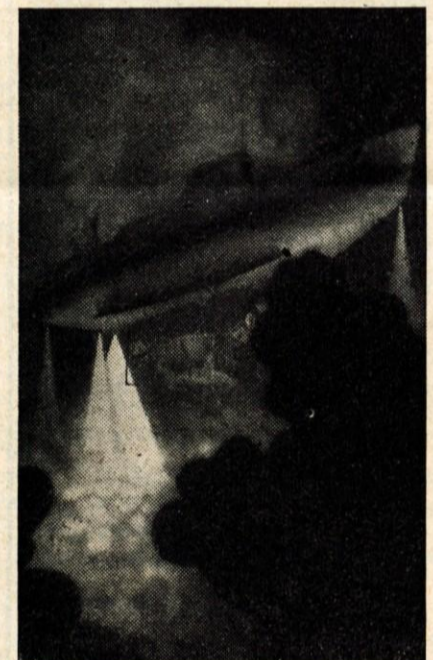
Prvič: Mars se stara mnogo hitreje od Zemlje, zaradi tega vlada na njem strahovita suša. Njegova morja so skoraj popolnoma usahnila.

Drugič: v Marsovi atmosferi ni zadostnih količin kisika. Pojavlja se samo vezan kot oksid v pesku in kameninah.

Tretjič: tudi če bi bilo teoretično mogoče, da na Marsu obstoje živa bitja, podobna ljudem z organizmom za dihanje povsem drugačne narave — tudi v tem primeru bi tem bitjem manjkali potrebni izvori energije.

Predor pod najvišjim gorovjem sveta

Sovjetski inženir Pokrovski je izdelal načrt o predoru, ki bi ga izkopal pod Himalajo. Predor bi povezoval SSSR, Indijo in Kitajsko. Tako bi se Himalajsko pogorje iz neprehodne skalne puščave spremenilo v izredno prometno vozlišče.

Ori za smeh

NEZAUPLJIV

Mož kupuje ovco, tiplje jo in tiplje, ne more se odločiti. Prodajalec nestrpen vpraša:

»Ja, kaj zlodja pa že tipljete toliko časa?«

»Veste, človek mora biti previden v teh časih. Tipljem, če ni med volno udij kaj bombaža.«

VSE ZDRAVO

Bine: »Nujno potrebujem petsto din, Lojze. Prosim te, posodi mi.«

Lojze: »Rad, a na žalost nimam niti pare seboj.«

Bine: »Pa doma?«

Lojze: »Hvala! Vse zdravo.«

NEMOGOČE

»Ne vem, kaj naj počnem? Smrčim po noči tako strašno, da se prebudim.«

»Lahko si pomagaš! Pojdi spat v sosedno sobo, da se ne boš slišal.«

Izgubljeni čas

Neki zelo zaposleni Parižan je izračunal, da porabi 8% svojih mesečnih dohodkov samo za iskanje prostega mesta za parkiranje svojega avtomobila. Zaradi izredne gostote prometa v Parizu porabi vsak dan povprečno 40 minut, da si najde prostor, kjer lahko pusti svoj avtomobil.

Traktor brez traktorista

V Angliji so nedavno izdelali prototip traktorja, ki ne potrebuje vozača. Potem, ko traktor pripeljejo na kraj uporabe, ga vodijo po radiu. Traktorist, ki bi ga v tem primeru morali imenovati radiotelegrafista, sedi ob njivi in »ukazuje« traktorju, kje in kako naj orje, kdaj naj dvigne in kdaj spusti plug.

Mleko v kockah

Kmetijska visoka šola severnoameriške države Iowa je izdelala za mlekarje recept za zmrzovanje mleka v sorazmerju 1:3, to se pravi en del sira na 3 dele vode. Mleko zmrzuje pri 15 do 20 stopinjah pod ničlo. V zmrzni nem stanju se lahko ohrani 4 do 6 mesecev.

Neverjetno pa je le res

V Kopenhagnu: je uprava parka Tivoli za posebne zasluge nagradila dva umetnika na precej čuden način. Švedskemu teoristu Björlingu so dovolili, da lovi ribe v ribniku sredi parka, angleški komponist Benjamin Britten pa se sme do smrti brezplačno voziti po toboganu.

V gornji Italiji: so odpadke iz neke tovarne vermuto spuščali v reko Po. Ribe v tej reki so se opile in so jih meščani mesta Stradale v velikih količinah lovili z golimi rokami.

V New Yorku: je upravnik kopaljšča na Rhode Islandu v 22 letih službe rešil 500 kopalcev, ki so se utapljali. Poslednji izmed rešenih mu je ponudil denarno nagrado — kar se je upravniku kopaljšča primerilo prvič v vsej dolgoletni reševalski službi.